สลค.สาร

ปีที่ ๒๕ ฉบับที่ ๒ เดือนพฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๖๐

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ISSN 1513-3591

ขอคุยด้วย

เนื่องในโอกาสสำคัญอันเป็น**มหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร** วันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๐ และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๐ รวมทั้งในโอกาสวันคล้ายวันประสูติสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี วันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐ กองบรรณาธิการ สลค. สาร จึงขอนำเสนอบทความพิเศษที่แสดงให้เห็นถึงพระราชกรณียกิจที่ทุกพระองค์ทรงมุ่งมั่นปฏิบัติเพื่อประโยชน์ที่ยั่งยืนแก่พสกนิกรชาวไทย เพื่อร่วมเฉลิมพระเกียรติ และขอเชิญชวนผู้อ่านร่วมน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณที่มีต่อปวงชนชาวไทยมาโดยตลอด

นอกจากนี้ สลค.สาร ฉบับนี้ ยังมีบทความอื่น ๆ ที่น่าสนใจ อาทิ บทความ เรื่อง **ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี เครื่องมือในการขับเคลื่อนนโยบาย สังคมผู้สูงอายุ และการวิเคราะห์เรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี : กรณีศึกษาการส่งเรื่องคืนหน่วยงานของรัฐ** รวมทั้งคอลัมน์ประจำที่เป็นประโยชน์ เช่น มติคณะรัฐมนตรีที่สำคัญ ซึ่งผู้อ่านสามารถติดตามได้ในฉบับนี้ด้วย

สารบัญ

๓ ___ บทความพิเศษ : **การดูแลและพัฒนาศักยภาพนักเรียนทุนภายใต้มูลนิธิทุนการศึกษาพระราชทาน สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร (ม.ท.ศ.)**

๑๒ ___ บทความพิเศษ : **สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ กับการพัฒนาที่ยั่งยืน**

๑๔ ___ บทความพิเศษ : **สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กับสิ่งแวดล้อมโลก**

๑๖ ___ บทความพิเศษ : **การพัฒนาองค์กร**

๑๗ ___ บทความพิเศษ การวิเคราะห์เรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี : **กรณีศึกษาการส่งเรื่องคืนหน่วยงานของรัฐ**

๒๖ ___ มติคณะรัฐมนตรีที่สำคัญ

๓๒ ___ เรื่องสำคัญที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

๓๖ ___ รู้รักภาษาไทย : **บพิตร/บพิธ**

๓๗ ___ บทความพิเศษ : **สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society)**

๔๒ ___ ไปไหนไปกัน : **อุทยานแห่งชาติคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร**

๔๓ ___ บทความพิเศษ : **ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี : เครื่องมือในการขับเคลื่อนนโยบาย**

๕๒ ___ แสงส่องปัญญา

บทความ/ข้อความ หรือความเห็นใด ๆ ที่ปรากฏใน “สลค.สาร” เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน ซึ่งสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีและกองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย

กองบรรณาธิการ

ที่ปรึกษา ธีระพงษ์ วงศ์ศิวะวิลาส เลขาธิการคณะรัฐมนตรี, สมโภชน์ ราชแพทยาคม รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, ชนิตา อึ้งผาสุข รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, ณัฐฎ์จารี อนันตศิลป์ รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

บรรณาธิการ อ้อนฟ้า เวชชาชีวะ รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

รองบรรณาธิการ กรุณา จุฑานนท์, สมศรี นาคจำรัสศรี, สิริพร เลิศธรรมเทวี

ผู้ช่วยบรรณาธิการ กานต์พิชชา ปิ่นแก้ว, ทวีวัฒน์ อัครพลวงศ์, ประธาน ผุดผ่อง, ปราณี สาสน์ธรรมบท, ปริยนงคราญ จงธรรมคุณ, สมจิตร รูปเหมาะ, สุภาวดี เลิศสถิตย์, อลิสา มาฆมงคล, อุษยาทร ชะระภิญโญ

เลขานุการกองบรรณาธิการ กิติยาภา จิตรพิทักษ์เลิศ

ฝ่ายจัดงานศิลป์ เขมจิรา ขันแก้ว, ธัญมน สินสำอาง, ธนวรรณ อมรโชติพันธ์, อิศเรศ อิศรางกูร ณ อยุธยา

ฝ่ายประชาสัมพันธ์ วัลภา สุขผล

ฝ่ายจัดการทั่วไป เขมจิรา ขันแก้ว, ดวงกมล แสงสุวรรณ, ธัญมน สินสำอาง, รวิกาญจน์ วงศ์แวว, สมภพ กลิ่นหอม

พิมพ์ที่ สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา ถนนสามเสน กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ โทร. ๐-๒๒๔๓-๐๖๑๑-๓

ช่องทางรับข้อร้องเรียน

๑. ยื่นหนังสือร้องเรียนด้วยตนเอง (วันและเวลาราชการ) ๒. ทางไปรษณีย์ ส่งถึง : สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐ หรือ ตู้ ปณ ๒ ทำเนียบรัฐบาล กทม.
๓. ทางโทรศัพท์ เรื่องทั่วไปเกี่ยวกับการปฏิบัติงานหรือการให้บริการ ๐๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๑๔๑-๒ เรื่องการทุจริตและปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ/ข้อร้องเรียนการจัดซื้อจัดจ้าง ๐๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๙๔๒
๔. ทางเว็บไซต์: www.soc.go.th ๕. ทางอีเมล: ACOC@soc.go.th

"... เรียนดี ความรู้ดี การงานดี ชีวิตสดใส
ทำประโยชน์ให้กับประเทศชาติ มีความสุข..."

พระราชดำรัส สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร
องค์ประธานกรรมการ ม.ท.ศ. พระราชทานแก่นักเรียนทุนฯ
ในโอกาสเสด็จพระราชดำเนินทรงนำเที่ยวบินพิเศษมหากุศล กรุงเทพฯ-ขอนแก่น
และเสด็จพระราชดำเนินวัดป่าวิเวกธรรม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
เมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

การดูแลและพัฒนาศักยภาพนักเรียนทุน ภายใต้มูลนิธิทุนการศึกษาพระราชทาน สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร (ม.ท.ศ.)

โดย นางเพ็ชรา ธรรมเสริมสุข
ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนายุทธศาสตร์และระบบ
การบริหารงาน สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงตระหนักในความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศให้มีคุณภาพด้วยการส่งเสริมการศึกษาของเยาวชนไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ยากจน ด้อยโอกาส จึงมีพระราชดำริให้จัดทำ *"โครงการทุนการศึกษาสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร"* ขึ้นในปี ๒๕๕๒ และเพื่อให้การดำเนินงานโครงการทุนการศึกษาฯ ขยายขอบข่ายงานได้กว้างขวางและยั่งยืนต่อไป จึงมีพระราชดำริให้จัดตั้ง *"มูลนิธิทุนการศึกษาพระราชทาน สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร" (ม.ท.ศ.)* ขึ้นในปี ๒๕๕๓ และให้นำโครงการทุนการศึกษาฯ ดังกล่าวมาไว้ภายใต้ ม.ท.ศ. และทรงเป็นองค์ประธานกรรมการฯ โดยแต่ละปีจะมีนักเรียนที่เรียนดี ประพฤติดี มีฐานะยากจน ยากลำบาก ได้รับการคัดเลือกเข้ารับพระราชทานทุนการศึกษาจังหวัดละ ๒ คน เป็นชาย ๑ คน หญิง ๑ คน

นับแต่ปี ๒๕๕๒ จนถึงปัจจุบัน มีนักเรียนจากทุกจังหวัดทั่วประเทศ ได้รับทุนการศึกษาพระราชทานไปแล้ว ๘ รุ่น รวม ๑,๒๓๐ คน คิดเป็นเงินทุนพระราชทานรวมทั้งสิ้น ๒๔๙.๓๑๖ ล้านบาท ในจำนวนนี้มีนักเรียนที่คงสถานะอยู่ในโครงการทุนฯ รวม ๑,๐๒๘ คน จำแนกเป็น *ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย* (รุ่นที่ ๖-๘) รวม ๔๕๖ คน ซึ่งกำลังเรียนในสายสามัญคิดเป็นร้อยละ ๘๔ และสายอาชีพ ร้อยละ ๑๖ *ระดับปริญญาตรี* (รุ่นที่ ๒-๕) รวม ๕๓๐ คน ซึ่งเรียนในสาขาที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย สาขาการสร้างความสามารถในการแข่งขัน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๓๘ สาขาการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ร้อยละ ๓๔.๗๒ สาขาการสร้างโอกาสและความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม ร้อยละ ๓.๗๗ สาขาการเสริมสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ร้อยละ ๕.๘๕ และสาขาการปรับสมดุลและพัฒนาการบริหารจัดการภาครัฐ ร้อยละ ๕.๒๘

บทบาทของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีกับการดูแลและพัฒนาศักยภาพนักเรียนทุนภายใต้ ม.ท.ศ.

เพื่อสนับสนุนการดำเนินโครงการทุนการศึกษาฯ อย่างต่อเนื่อง มีประสิทธิภาพ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.) ได้ปรับโครงสร้างองค์กร โดยกำหนดให้มีกลุ่มงานดูแลและพัฒนาศักยภาพนักเรียนทุนพระราชทานในโครงการทุนการศึกษาสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ขึ้น ซึ่งตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๕๙ มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๙ กำหนดให้กลุ่มงานดูแลและพัฒนาศักยภาพนักเรียนทุนฯ มีอำนาจหน้าที่ในการประสานการดำเนินการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการคัดเลือกคัดสรรนักเรียน รวมถึงการดูแลและพัฒนาศักยภาพนักเรียนทุนพระราชทานในโครงการทุนการศึกษาฯ ติดตามและประเมินผลการดูแลและพัฒนาศักยภาพนักเรียนทุนพระราชทานในโครงการทุนการศึกษาฯ และปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

การดูแลและพัฒนาศักยภาพนักเรียนทุนฯ มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนทุนฯ ทุกมิติ (ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม) การติดตามผลการเรียน ความประพฤติ การจัดเก็บรวบรวมระบบข้อมูล และการสนับสนุนการเชื่อมโยงเครือข่ายนักเรียนทุนฯ ในการดูแลซึ่งกันและกัน รวมถึงการปลูกฝังการนำแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางการดำเนินชีวิต (ความขยันหมั่นเพียร ความอดทน ความกตัญญู การใช้จ่ายเงินอย่างมีเหตุผล ประหยัด การรวมกลุ่มทำกิจกรรมเพื่อสังคม ฯลฯ) โดยมีการดำเนินการภายใต้ ๕ กรอบแผนงานหลัก ประกอบด้วย (๑) การพัฒนาทักษะความสามารถด้านการศึกษาและการเรียนรู้ (๒) การเสริมสร้างทักษะชีวิต สร้างเครือข่ายกิจกรรมที่นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการปลูกฝังจิตสำนึกความจงรักภักดี และสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณในสถาบันพระมหากษัตริย์ (๓) การติดตามดูแลนักเรียนทุนฯ (๔) การคัดเลือกคัดสรรนักเรียนทุนฯ ประจำปี ๒๕๕๙ และ (๕) การพัฒนาระบบฐานข้อมูลนักเรียนทุนฯ และการสื่อสารสาธารณะ ทั้งนี้ เป็นการดำเนินงานร่วมกับมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาประเทศตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ซึ่งมีผลการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

๑. **แผนงานด้านการพัฒนาทักษะความสามารถด้านการศึกษาและเรียนรู้** *วัตถุประสงค์* เพื่อจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะความรู้และความรอบรู้ที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียนทุนฯ ในแต่ละช่วงชั้น เสริมสร้างทักษะและประสบการณ์ที่เกิดจากการเรียนรู้ลงมือปฏิบัติจริง และเสริมสร้างนิสัยใฝ่เรียนรู้ โดยมีการดำเนินงานสำคัญดังนี้

กิจกรรม	ปี ๒๕๕๙ (ม.ค.-ธ.ค.)		ปี ๒๕๖๐ (ม.ค.-เม.ย.)	
	ระยะเวลา	จำนวน (คน)	ระยะเวลา	จำนวน (คน)
กิจกรรมค่ายวิชาการแนะแนวการศึกษา จัดติววิชาการในวิชาหลักสำคัญทั้งสายสามัญและสายอาชีพ ในค่ายเสริมพลังสานฝันเยาวชนคนเก่ง	๑๐-๑๘ พ.ค. ๕๙	๓๐๘	-	-
กิจกรรมการฝึกปฏิบัติงานและฝึกประสบการณ์				
- โรงพยาบาลศิริราช และโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย	๒๐ มี.ค.- ๒ เม.ย. ๕๙	๒๖	๑๒-๒๔ มี.ค. ๖๐	๒๔
- ฝึกงานเสริมสร้างความรู้/ประสบการณ์/หารายได้พิเศษ (สศช. สลค. อุทยานหลวงราชพฤกษ์ บริษัท ทรูคอร์ปอเรชั่นฯ)	๑๖ พ.ค.- ๓๑ ก.ค. ๕๙	๕๑	๑ มิ.ย.- ๓๑ ก.ค. ๖๐	๒๘

กิจกรรม	ปี ๒๕๕๙ (ม.ค.-ธ.ค.)		ปี ๒๕๖๐ (ม.ค.-เม.ย.)	
	ระยะเวลา	จำนวน (คน)	ระยะเวลา	จำนวน (คน)
การศึกษา เรียนรู้ ศึกษาดูงานประเด็นการพัฒนาที่สำคัญ				
- การศึกษาดูงานด้านการเกษตรและอาหารปลอดภัย ณ เครือรัฐควีนส์แลนด์ เครือรัฐออสเตรเลีย	๓๑ พ.ค.-๖ มิ.ย. ๕๙	๒๐	-	-
- การศึกษาดูงานพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญต่อประเทศ จังหวัดสมุทรสงคราม และประจวบคีรีขันธ์	๘-๙ ก.ค. ๕๙	๑๐	-	-
- จัดการเรียนรู้ ศึกษาดูงานกลุ่มนักเรียนทุนฯ รุ่นที่ ๖-๘ ที่มีความสนใจจะศึกษาต่อทางด้านวิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และบริหารธุรกิจ ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	๑๙-๒๒ ต.ค. ๕๙	๓๐	-	-
- สัมมนาเชิงปฏิบัติการเตรียมความพร้อมเพื่อก้าวเข้าสู่อาชีพครูของนักเรียนทุนฯ รุ่นที่ ๑ (ครุศาสตร์ ๕ ปี)	-	-	๑๗-๑๙ ก.พ. ๖๐	๒๘
รวม	**-**	**๔๔๕ คน**	**-**	**๘๐ คน**

ผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงาน สามารถสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเรียนการสอน การทำงานและการประกอบอาชีพ เปิดโอกาสให้นักเรียนทุนฯ ทบทวนเป้าหมายและเตรียมความพร้อมในการศึกษาต่อและก้าวเข้าสู่เส้นทางอาชีพตามเป้าหมายของตนเองต่อไป

๒. การเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ทักษะชีวิต สร้างเครือข่ายกิจกรรมที่นำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการปลูกฝังจิตสำนึกความจงรักภักดีและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณฯ *วัตถุประสงค์* เพื่อบ่มเพาะคุณลักษณะนิสัยการมีจิตอาสาและจิตสาธารณะให้แก่นักเรียนทุนฯ และเพื่อให้นักเรียนทุนฯ เรียนรู้ถึงพิธีการสำคัญของชาติ ศาสนา รวมทั้งเป็นการแสดงออกถึงความจงรักภักดีและร่วมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ โดยมีกิจกรรมสำคัญดังนี้

กิจกรรม	ปี ๒๕๕๙ (ม.ค.-ธ.ค.)		ปี ๒๕๖๐ (ม.ค.-เม.ย.)	
	ระยะเวลา	จำนวน (คน)	ระยะเวลา	จำนวน (คน)
กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม ณ สถานสงเคราะห์คนชรา บ้านบางแค ๒ กรุงเทพมหานคร	๓๐ เม.ย. ๕๙ ๒๗ ส.ค. ๕๙	๒๐ ๑๙	-	-
กิจกรรมร่วมเฝ้าฯ รับเสด็จและส่งเสด็จ ในโอกาสเสด็จพระราชดำเนินทรงเปลี่ยนเครื่องทรงพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม	๒๓ มี.ค. ๕๙ ๒๐ ก.ค. ๕๙ ๑๕ พ.ย. ๕๙	๒๖ ๒๒ ๒๐	๑๓ มี.ค. ๖๐	๒๔

กิจกรรม	ปี ๒๕๕๙ (ม.ค.-ธ.ค.)		ปี ๒๕๖๐ (ม.ค.-เม.ย.)	
	ระยะเวลา	จำนวน (คน)	ระยะเวลา	จำนวน (คน)
กิจกรรมนำนักเรียนทุนฯ ร่วมลงนามถวายพระพร - สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร - สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ	๒๘ ก.ค. ๕๙ ๑๒ ส.ค. ๕๙	๒๐ ๒๐		
กิจกรรมจิตอาสา ลูก ม.ท.ศ. เพื่อเฉลิมพระเกียรติเนื่องในวันคล้ายวันพระราชสมภพสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร วันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๙	ตลอดเดือน ก.ค. ๕๙	๒๐๐ (๑๕ โครงการ)	-	-
กิจกรรมนำนักเรียนทุนฯ แสดงความอาลัยถวายสักการะพระบรมศพ เบื้องหน้าพระบรมโกศพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร ณ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาทในพระบรมมหาราชวัง และการทำกิจกรรมจิตอาสาบริเวณสนามหลวง	พ.ย.-ธ.ค. ๕๙ (๘ ครั้ง)	๑๖๐	ม.ค.-มี.ค. ๖๐ (๗ ครั้ง)	๑๔๙
รวม	-	**๕๐๗ คน**	-	**๑๗๓ คน**

ผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงาน นอกจากสามารถปลูกจิตสำนึก สร้างความตระหนักรู้และแสดงออกซึ่งสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณฯ แล้ว ยังทำให้นักเรียนทุนฯ ได้เรียนรู้พระราชประเพณี ศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญของชาติ การทำกิจกรรมเพื่อสังคมด้วยการช่วยเหลือผู้อื่น การดูแลช่วยเหลือกันและกันระหว่างกลุ่มนักเรียนทุนฯ ที่มาเข้าร่วมกิจกรรม ตลอดจนนำมาซึ่งความภาคภูมิใจที่ได้เข้าร่วมโครงการเพิ่มมากยิ่งขึ้น

๓. **การติดตามดูแลนักเรียนทุนฯ** *วัตถุประสงค์* เพื่อการติดตามผลการเรียน ความประพฤติ การใช้จ่ายเงินทุนพระราชทานฯ การรับฟังปัญหาอุปสรรคด้านการเรียน การใช้ชีวิต และการทำงานเครือข่ายนักเรียนทุนฯ รวมถึงการติดตามดูแล สร้างขวัญกำลังใจ ให้ความรู้ ข้อแนะนำแก่นักเรียนทุนฯ และครอบครัว กรณีที่ประสบปัญหาในด้านต่าง ๆ อาทิ การเจ็บป่วยด้วยโรคร้ายแรงหรือเสียชีวิต การประสบอุบัติเหตุ และภัยพิบัติต่าง ๆ กิจกรรมสำคัญดังนี้

กิจกรรม	ปี ๒๕๕๙ (ม.ค.-ธ.ค.)		ปี ๒๕๖๐ (ม.ค.-เม.ย.)	
	ระยะเวลา	จำนวน (คน)	ระยะเวลา	จำนวน (คน)
จัดประชุมติดตามผลการเรียนของนักเรียนทุนฯ ระดับภูมิภาค (เชียงใหม่ พิษณุโลก ขอนแก่น ชลบุรี เพชรบุรี)	ก.พ.-มี.ค. ๕๙	๑๕๘	ม.ค. ๖๐	๕๗
จัดประชุมปัจฉิมนักเรียนทุนฯ จบการศึกษา และการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อติดตามผลการเรียน และการจัดทำแผนปฏิบัติการพี่สอนน้อง เพื่อนช่วยเพื่อน	๒๓-๒๔ เม.ย. ๕๙ (รุ่นที่ ๑-๔)	๔๐๐	๑-๒ เม.ย. ๖๐ (รุ่นที่ ๒-๕)	๓๘๗

โครงการ/กิจกรรม	ปี ๒๕๕๙ (ม.ค.-ธ.ค.)		ปี ๒๕๖๐ (ม.ค.-เม.ย.)	
	ระยะเวลา	จำนวน (คน)	ระยะเวลา	จำนวน (คน)
ลงพื้นที่ติดตามตรวจเยี่ยมนักเรียนทุนฯ กรณีเจ็บป่วยและเสียชีวิต (ลำพูน/ชลบุรี/ระนอง)	มี.ค. ๕๙ ธ.ค. ๕๙	๓	-	-
ลงพื้นที่ติดตามนักเรียนทุนฯ ในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์น้ำท่วมในช่วงเดือนธันวาคม ๒๕๕๙-มกราคม ๒๕๖๐	-	-	๒๑-๒๕ เม.ย. ๖๐ นครศรีธรรมราช	๗
จัดทำรายงานผลการติดตามนักเรียนทุนฯ รุ่นที่ ๑-๒ จบการศึกษา และการมีงานทำ	-	-	ฉบับที่ ๑ มี.ค. ๖๐ ฉบับที่ ๒ เม.ย. ๖๐	
รวม	**-**	**๕๖๑ คน**		**๔๕๑ คน**

ผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงาน ทำให้ได้ข้อมูลของนักเรียนทุนฯ ครอบคลุม ทั้งด้านผลการเรียน ความประพฤติ การใช้จ่ายเงินทุนพระราชทานฯ ปัญหาอุปสรรคด้านการเรียน การดำเนินชีวิตประจำวันเพื่อใช้ประกอบการช่วยเหลือแนะนำนักเรียนทุนฯ ที่ชัดเจนทั้งระดับภาพรวมและเป็นรายกรณี นอกจากนี้ ยังได้รวบรวมรายชื่อนักเรียนทุนฯ ที่พร้อมอาสาทำงานเป็นเครือข่ายผู้ประสานงานนักเรียนทุนฯ กับโครงการทุนการศึกษาฯ ครอบคลุมทั้งระดับส่วนกลาง ภูมิภาค/จังหวัด และสถานศึกษา ซึ่งจะช่วยให้เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายนักเรียนทุนฯ ในการช่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกันแบบพี่สอนน้อง-เพื่อนช่วยเพื่อน และการรวมกลุ่มจัดกิจกรรมเพื่อสังคมในโอกาสต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างรุ่น ภาค จังหวัด และสถาบันการศึกษาให้มากยิ่งขึ้น

๔. การพัฒนาระบบข้อมูลและช่องทางการติดต่อสื่อสารฯ โดยมีกิจกรรมสำคัญ เช่น การประสานข้อมูลจากนักเรียนทุนฯ รุ่นที่ ๑-๘ เพื่อนำมาปรับปรุงข้อมูลในแฟ้มประวัติเป็นรายบุคคลให้เป็นปัจจุบัน สามารถใช้ประโยชน์ในการกลั่นกรอง คัดเลือก คัดสรรนักเรียนทุนฯ เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงการติดตามความก้าวหน้าและการดูแลช่วยเหลือ อาทิ ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ข้อมูลการติดต่อ ผลการเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมสำคัญ การได้รับรางวัล ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ การรับข้อมูลข่าวสารกิจกรรม องค์ความรู้ เช่น โครงการ/กิจกรรมที่ สลค. ร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายดำเนินการ พร้อมผลการดำเนินงาน ทุนการศึกษาทั้งในและต่างประเทศของรัฐบาลหรือหน่วยงานภาคธุรกิจเอกชน การเตรียมตัวสอบ GAT PAT การรับสมัครเข้าศึกษาต่อของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ข้อมูลนโยบาย/แผนของรัฐบาล แผนพัฒนาประเทศ เผยแพร่ในช่องทางสื่อสารที่ได้พัฒนาและเปิดใช้บริการ อาทิ ไลน์ เฟสบุ๊ค

ผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงาน ทำให้ สลค. มีข้อมูลนักเรียนทุนฯ สำหรับใช้ประกอบการคัดเลือกคัดสรรกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างชัดเจน มีความโปร่งใส เป็นธรรมและทั่วถึงมากยิ่งขึ้น นักเรียนทุนฯ ได้รับทราบข้อมูลข่าวสาร กิจกรรม แนวทางการดำเนินการ องค์ความรู้ในด้านต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังทำให้ สลค. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถติดต่อประสานงานกับนักเรียนทุนฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น

บทสรุป ผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานด้านการดูแลและพัฒนาศักยภาพนักเรียนทุนฯ นอกจากนักเรียนทุนฯ ที่เข้าร่วมกิจกรรมจะมีความรู้ ความเข้าใจ ได้รับประสบการณ์ใหม่ในด้านต่าง ๆ อย่างหลากหลาย มีจิตสำนึกสาธารณะ และสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของสถาบันพระมหากษัตริย์แล้ว ยังสามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างพี่ น้อง และเพื่อนนักเรียนทุนฯ ในรุ่นต่าง ๆ ให้เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ จากการติดตามนักเรียนทุนฯ พบว่า ในปี ๒๕๕๙ เป็นปีแรกที่นักเรียนทุนฯ รุ่นที่ ๑ จะสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี หลังจากได้รับทุนการศึกษาพระราชทานตั้งแต่ระดับมัธยมปลายเมื่อปี ๒๕๕๒ โดยมีนักเรียนทุนฯ รุ่นที่ ๑ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (หลักสูตร ๔ ปี) รวม ๗๗ คน ขณะที่ปี ๒๕๖๐ มีนักเรียนทุนฯ รุ่นที่ ๑ (หลักสูตร ๕ ปี) สำเร็จการศึกษารวม ๓๓ คน และนักเรียนทุนฯ รุ่นที่ ๒ (หลักสูตร ๔ ปี) สำเร็จการศึกษาอีก ๔๖ คน ซึ่งนักเรียนทุนฯ เหล่านี้ได้ก้าวเข้าสู่การประกอบอาชีพอย่างมั่นคงในหลากหลายสาขาวิชาชีพ และบางคนได้รับทุนการศึกษาจากสถาบันการศึกษาให้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ทั้งระดับปริญญาโท และปริญญาโท-เอก

ตัวอย่างนักเรียนทุนพระราชทานฯ รุ่นที่ ๑ ที่สำเร็จการศึกษาและประกอบอาชีพ

นายวรพล นันสุ นักเรียนทุนฯ รุ่นที่ ๑ จังหวัดกำแพงเพชร
สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (หลักสูตร ๔ ปี) ปี ๒๕๕๙
สาขาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร (เกียรตินิยมอันดับ ๑)
ปัจจุบันศึกษาระดับปริญญาโท-เอก สาขาเคมีอุตสาหกรรม
คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
(ทุนเรียนดีวิทยาศาสตร์แห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา)

นายวุฒิชัย คำแดงใส นักเรียนทุนฯ รุ่นที่ ๑ จังหวัดหนองบัวลำภู
สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (หลักสูตร ๔ ปี) ปี ๒๕๕๙
สาขาการจัดการการพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น (เกียรตินิยมอันดับ ๑)
ปัจจุบันประกอบอาชีพรับราชการ ตำแหน่งนักวิชาการพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ
สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร
กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

นางสาวอารียา ประเสริฐสังข์ นักเรียนทุนฯ รุ่นที่ ๑ จังหวัดหนองบัวลำภู
สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (หลักสูตร ๔ ปี) ปี ๒๕๕๙
สาขาพยาบาลศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล (เกียรตินิยมอันดับ ๒)
ปัจจุบันประกอบอาชีพ ผู้ช่วยอาจารย์ ภาควิชาการพยาบาลรากฐาน
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

นายศุภชัย ลาภอาภารัตน์ นักเรียนทุนฯ รุ่นที่ ๑ จังหวัดสมุทรสาคร
สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (หลักสูตร ๔ ปี) ปี ๒๕๕๙
สาขาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
(เกียรตินิยมอันดับ ๑) ปัจจุบันประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน
ตำแหน่ง Web Developer บริษัท APPPI จำกัด กรุงเทพมหานคร

นางสาวสกุลทอง ทองหนองบัว นักเรียนทุนฯ รุ่นที่ ๑ จังหวัดกาฬสินธุ์
สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (หลักสูตร ๔ ปี) ปี ๒๕๕๙
สาขาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ปัจจุบันประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน ตำแหน่ง Partner Support Executive
Booking.com (Thailand) Ltd.

นายนิคม แก้วเจิม นักเรียนทุนฯ รุ่นที่ ๑ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (หลักสูตร ๕ ปี) ปี ๒๕๖๐
สาขาวิทยาศาสตร์ทั่วไป คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
ปัจจุบันประกอบอาชีพรับราชการ ตำแหน่งครูผู้ช่วย โรงเรียนปากท่อพิทยาคม
จังหวัดราชบุรี (สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ)

ตัวอย่างนักเรียนทุนพระราชทานฯ รุ่นที่ ๒ ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี

นายวรกันต์ พรหมสวัสดิ์ นักเรียนทุนฯ รุ่นที่ ๒ จังหวัดเชียงใหม่
สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (หลักสูตร ๔ ปี) ปี ๒๕๖๐
สาขาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
(เกียรตินิยมอันดับ ๑)

นางสาวศรวณีย์ ศรีสัจจา นักเรียนทุนฯ รุ่นที่ ๒ จังหวัดพัทลุง
สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (หลักสูตร ๔ ปี) ปี ๒๕๖๐
สาขาการตลาด คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
(เกียรตินิยมอันดับ ๒)

นางสาวพิลัยพร พันธ์ดี นักเรียนทุนฯ รุ่นที่ ๒ จังหวัดนครศรีธรรมราช
สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (หลักสูตร ๔ ปี) ปี ๒๕๖๐
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

นายอนุรุทธ ด้วงทอง นักเรียนทุนฯ รุ่นที่ ๒ จังหวัดอ่างทอง
สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (หลักสูตร ๔ ปี) ปี ๒๕๖๐
สาขาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
ปัจจุบันศึกษาต่อปริญญาโท สาขาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ กับการพัฒนาที่ยั่งยืน

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ ได้โดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ไปทุกหนแห่ง เพื่อทรงแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของราษฎร ด้วยการวางรากฐานการพัฒนาที่มั่นคงและยั่งยืนให้ราษฎรสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยการมีอาชีพเลี้ยงตนเอง พระองค์มีพระราชปณิธานในการทรงงานโดยทรงยึดถือและปฏิบัติตามแนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานสำคัญ ๕ ประการ[๑] คือ ทรงให้ความสำคัญแก่การแก้ไขปัญหาในระดับพื้นฐานของประเทศ ได้แก่ **๑) ชนบทและเกษตรกร** ซึ่งเป็นแหล่งผลิตอาหารของประเทศ **๒) ทรงเน้นการอนุรักษ์**ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีคนเป็นศูนย์กลาง **๓) ทรงให้ความสำคัญแก่โอกาส**ของราษฎรที่จะได้รับการพัฒนาและมีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยทรงมั่นพระทัยว่า ราษฎรนั้นมีความรู้ความสามารถอยู่แล้ว เพียงแต่ให้โอกาสพวกเขาได้แสดงออก **๔) ทรงเน้นการพัฒนาด้านจิตใจ**ของคนในชาติเพื่อปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม นำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน และ **๕) ทรงให้ความสำคัญแก่การทรงงานพัฒนา**เพื่อส่งเสริมงานพัฒนาหลักของรัฐบาล

ดังความตอนหนึ่งของพระราชดำรัสที่พระราชทานแก่คณะบุคคลที่เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคลในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๓๗ ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา ว่า

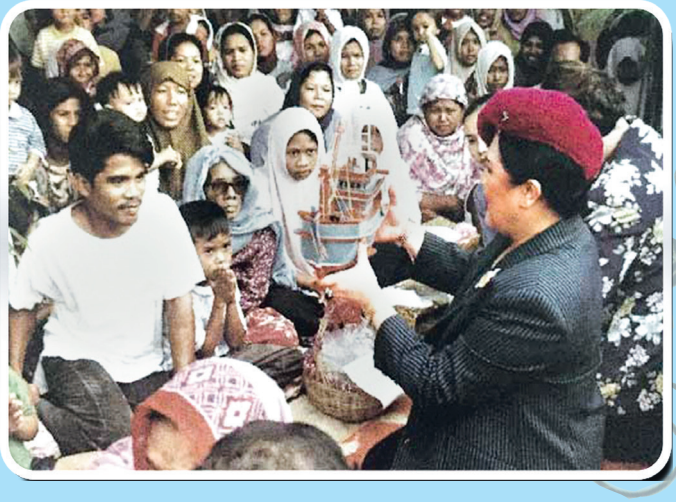

"...ข้าพเจ้าได้เดินทางไปเยี่ยมราษฎรเหล่านี้เมื่อเดือนมิถุนายนที่ผ่านมา ราษฎรมารอพบหลายพันคน ข้าพเจ้าก็อธิบายเหตุผลให้ราษฎรฟังทุกอย่าง ซึ่งราษฎรเข้าใจ ข้าพเจ้าแจ้งว่าจะให้ความช่วยเหลือทั้งด้านอาชีพหลักคือ เกษตรกรรม จะช่วยแจ้งกับทางรัฐบาลทางกระทรวงเกษตรฯ ว่าขอให้ช่วยส่งผู้ที่มีความรู้ในด้านเกษตรต่าง ๆ ไปช่วยเหลือเขาในพื้นที่ใหม่ที่มีจำกัด แต่ทำให้ทุกพื้นที่นั่นมีประสิทธิภาพจริง ๆ ใช้ได้ในการปลูกสิ่งต่าง ๆ และการเกษตรนั้นใช้เวลานานพอสมควร ไม่ได้เงินทันใจเหมือนการตัดไม้ จึงควรมีอาชีพเสริมมาช่วยอีกทางหนึ่ง ข้าพเจ้าได้ชักชวนบรรดากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำหมู่บ้าน กลุ่มแม่บ้าน ให้มาดูโรงฝึกศิลปาชีพที่สวนจิตรลดา เพื่อให้เขาได้เห็นว่า คนยากคนจนจากภาคอื่นประกอบอาชีพเสริมกันอย่างไร

เมื่อราษฎรกลุ่มนี้ไปดูแล้ว ก็ตกลงใจเป็นสมาชิกศิลปาชีพ โดยเริ่มต้นกลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหม เพราะว่าเส้นไหมนี่สำหรับตลาดโลกนี่ยังขาดอยู่ ยังไม่ล้นตลาดโลกสำหรับเส้นไหม เมื่อผลิตเส้นไหมขายให้ศิลปาชีพ บางคนทอผ้าไหมได้ก็ให้ทอผ้าไหม บางคนก็เดินทางมาฝึกศิลปาชีพที่สวนจิตรลดา ส่วนการเกษตรกรรมนั้น ข้าพเจ้ามอบให้นักการเกษตรในพระองค์ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น กรมชลประทาน กรมวิชาการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน เข้าไปดูแลเรื่องแหล่งน้ำ และช่วยเหลือในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ขณะนี้ได้ตั้งกองทุนปลูกถั่วเหลือง เริ่มส่งถั่วเหลืองพันธุ์ดีไปให้ราษฎรยืมปลูกแล้ว ๒๓ ตัน ส่งปุ๋ยไปช่วยอีก ๕๐ ตัน วันที่ข้าพเจ้าไปเยี่ยมนั้นได้นำผลไม้พันธุ์ดี เช่น มะม่วง ขนุน มะขามหวาน ไปมอบให้ราษฎรอีก ๑,๒๐๐ ต้น และให้ราษฎรแจ้งความประสงค์ว่า ต่อไปจะต้องการปลูกไม้ผลชนิดใด เจ้าหน้าที่จะได้ช่วยพิจารณาว่าเหมาะสมหรือไม่ ส่วนกลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมก็เริ่มทดลองปลูกหม่อนแล้วทั้ง ๕ หมู่บ้าน หมู่บ้านละ ๑๐ ไร่ และจะขยายต่อไปตามลำดับ จะเห็นได้ว่าหน่วยงานทั้งหลายและมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพฯ ได้ปฏิบัติงานประสานกับประชาชนทุกคนในการรักษาป่า หากราษฎรในพื้นที่ดังกล่าวไม่กลับเข้าไปตัดไม้อีก ก็หมายความว่าพวกเราประสบความสำเร็จ สามารถรักษาป่าดงดิบผืนใหญ่ที่นี่ไว้โดยสมบูรณ์..."[๒]

[๑] โครงการอุตสาหกรรมรวมใจภักดิ์ รักษ์แม่น้ำ. สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๐, จาก http://reg.diw.go.th/industrialwaterforthai/queen2.asp

[๒] สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, ประมวลพระราชดำรัส สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่พระราชทานในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา, (กรุงเทพฯ : บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), ๒๕๔๘), ๒๒๙-๒๒๐.

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กับ สิ่งแวดล้อมโลก

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ทรงให้ความสำคัญแก่ปัญหาสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนา ทรงรับเป็นองค์หัวหน้าคณะผู้แทนไทยเข้าร่วมประชุมระดับโลกในเรื่องดังกล่าวมาตั้งแต่การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา หรือการประชุมริโอ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๕ การประชุมสุดยอดโลกว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๕ การประชุมภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิกเพื่อเตรียมการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. ๒๐๑๒ ณ กรุงโซล สาธารณรัฐเกาหลี ระหว่างวันที่ ๑๓-๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๔ รวมทั้งได้เสด็จเข้าร่วมการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (United Nations Conference on Sustainable Development: UNCSD) หรือการประชุม Rio+20 ระหว่างวันที่ ๑๓-๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๕ ณ นครรีโอเดจาเนโร สหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล ในฐานะผู้แทนพระองค์พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร และองค์หัวหน้าคณะผู้แทนไทย โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ประเทศสมาชิกสหประชาชาติมาร่วมกันให้คำมั่นต่อการดำเนินงานด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนอีกครั้งหนึ่ง ตลอดจนรับทราบความก้าวหน้าในการดำเนินการร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินการที่เหมาะสม ภายใต้หัวข้อหลัก ๒ ประเด็น ได้แก่ เศรษฐกิจสีเขียวในบริบทของการพัฒนาที่ยั่งยืนและการแก้ไขปัญหาความยากจน (Green Economy in the Context of Sustainable Development and Poverty Eradication) และกรอบสถาบันระหว่างประเทศด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน (International Framework for Sustainable Development)

ในโอกาสดังกล่าวได้นำเสนอปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาด้านต่าง ๆ ทั้งด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และอื่น ๆ และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ได้พระราชทานพระดำรัสในการประชุมครั้งนี้ ดังความตอนหนึ่งว่า

"...อันที่จริง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงเสนอปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๗ นับแต่นั้นประเทศไทยได้ใช้การพัฒนาแบบยั่งยืนมาเป็นเวลานาน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตระหนักว่าจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน ในขบวนการพัฒนา พระองค์ทรงพิจารณาให้ความต้องการของมนุษย์และคุณภาพชีวิตเป็นศูนย์กลาง โดยคำนึงถึงความต้องการของมนุษย์และการอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างสมดุล ปรัชญานี้เน้นวิถีชีวิตแบบพอเพียงและยั่งยืนเหนือความฟุ่มเฟือยทุกระดับ ปรัชญานี้ตรงประเด็นทั้งในเวลานั้นและปัจจุบันนี้ ทั้งมีความสำคัญสำหรับการขจัดความยากจนและการพัฒนาอย่างยั่งยืน สิ่งแวดล้อมย่อมมีผลกระทบต่อการพัฒนาบนโลกใบนี้ ไม่ว่าห้วงบรรยากาศ ห้วงน้ำ ผืนดิน ระบบนิเวศน์ ตกอยู่ในความเสี่ยงอันน่ากลัว อันจะเป็นภัยต่อสุขภาพ ความอยู่ดีกินดีและความปลอดภัยของมนุษย์..."

"...In fact, sustainable development has been practiced in Thailand over a long period, after the Sufficiency Economy philosophy was first proposed by His Majesty King Bhumibol Adulyadej as far back as 1974, in realization of the need to change unsustainable practices towards development. His Majesty had put his people and their quality of life at the center of his development agenda, addressing the needs of the people while maintaining harmony with the environment. This philosophy stresses moderation and adoption of sustainable life styles as an over-riding principle for appropriate conduct by the populace at all levels. This philosophy is as relevant and pertinent today as it was then and has been an important basis for poverty eradication and sustainable development for our country. The environment has a significant impact on development. The planetary boundaries of the atmosphere, hydrosphere, lithosphere, biosphere and geosphere are at risk of soon being breached, with dire consequences for human well being, welfare and security...."

การพัฒนาองค์กร

โดย ปกรณ์ นิลประพันธ์

การพัฒนาองค์กรเป็นเรื่องปกติ เหตุผลไม่มีอะไรมาก ก็เพราะบริบทหรือสถานการณ์มันเปลี่ยนแปลงไป ถ้าไม่มีการพัฒนา ติดเสียแต่ว่ามันดีอยู่แล้วร่ำไป องค์กรก็หยุดอยู่กับที่ คิดแบบเดิม ทำแบบเดิม ในขณะที่สภาพแวดล้อมต่าง ๆ มันเปลี่ยนไปหมดแล้ว การที่อมะลื่อขององค์กรนั้นอาจทำให้องค์กรและคนในองค์กรอยู่ต่อไปได้สบาย ๆ แต่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลจะน้อยลงไปเรื่อย ๆ

ถ้าเป็นองค์กรของภาคเอกชน การไม่ปรับตัวอาจทำให้เจ๊งได้ แต่ถ้าเป็นองค์กรภาครัฐ องค์กรไม่เจ๊ง เพราะดำรงอยู่ได้จากงบประมาณที่ประชาชนผู้เสียภาษีชำระภาษีไปให้ ไม่ต้องหารายได้เองอย่างเอกชนเขา แต่ประเทศอาจเสียหายเพราะองค์กรมีประสิทธิภาพเท่าเดิมในขณะที่บริบทมันเปลี่ยนไปแล้ว

ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาองค์กรในภาคเอกชนจึงปุ๊บปั๊บฉับไว และเกิดขึ้นบ่อย ๆ ทั้งโครงสร้างองค์กร วิธีทำงาน แม้กระทั่งประเภทของธุรกิจ ในทางตรงข้าม การพัฒนาองค์กรในภาครัฐเป็นไปอย่างยากเย็นแสนเข็ญ เพราะไม่มีใครอยากลด comfort zone ของตัวเอง เคยสบายอย่างไรก็อยากสบายอย่างนั้นต่อไป ไม่ได้คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมว่าถ้าเราพัฒนาขึ้น บ้านเมืองก็จะพัฒนาตามไปด้วย เพราะภาครัฐเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change agent) ของประเทศ

ในภาคเอกชน ถ้ามีการปรับโครงสร้าง ก็มักจะมีการปรับลดจำนวนผู้บริหารหรือพนักงานที่ไม่จำเป็นหรือที่ไร้ประสิทธิภาพลง ถ้ามีกรณีเช่นนี้ เขาก็จ่ายค่าชดเชยให้ตามที่กฎหมายกำหนด ก็จบกันไป ไม่เห็นมีใครมาโยเยว่าการปรับโครงสร้างองค์กรขัดหลักนิติธรรมหรือหลักธรรมาภิบาล พนักงานอย่างฉันจะต้องอยู่ต่อไป ไม่มีใครยกว่าการปรับโครงสร้างองค์กรเป็นการลงโทษพนักงานที่เข้ามาโดยชอบ เป็นการรังแกกัน ไม่มี

แต่ในภาครัฐนั้น เมื่อใดก็ตามที่จะต้องมีการพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและต้องมีการปรับโครงสร้างองค์กร จะมีผู้คัดค้านเสมอ ยกหลักนู่นหลักนี่ขึ้นอ้างเพียงเพราะผู้ได้รับผลกระทบกลัวจะเสียสถานะและ comfort zone ของตัวเองไป โดยเฉพาะข้ออ้างที่ว่าฉันไม่ได้ทำผิด จะมาปลดมาย้ายฉันไม่ได้ ไม่เป็นธรรม ฉันเข้ามาถูกต้อง จะมาปลดมาย้ายฉันได้อย่างไร จะมาอ้างว่าเพื่อพัฒนาองค์กรกับฉันไม่ได้หรอกนะ มันไม่มีเหตุผล นี่รังแกกันหรืออย่างไร ฯลฯ เป็นยังงั้นไปอีก

จริงครับที่ว่าท่านไม่ได้ทำอะไรผิด การปลดการย้ายท่านก็ไม่ใช่เพราะท่านทำผิด มันไม่ใช่การลงโทษ แต่มันเป็นส่วนหนึ่งของ **"กระบวนการพัฒนาองค์กร"** ซึ่งทำไป **"เพื่อประโยชน์สาธารณะ"** คือทำให้องค์กรมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งถ้าทำไม่ได้ ก็แสดงว่าประโยชน์สาธารณะไม่มีความหมาย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า comfort zone ของท่านสำคัญกว่าประโยชน์สาธารณะ ซึ่งไม่น่าจะถูกต้อง และที่สำคัญการกล่าวอ้างเช่นนั้นทำให้สังคมเข้าใจผิดและอาจสร้างปัญหาขึ้นในสังคมได้

ในทัศนะของผู้เขียน การพัฒนาองค์กรของภาครัฐเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องทำ และต้องทำในอัตราเร่งที่ไม่ต่ำกว่าภาคเอกชนด้วย มิฉะนั้นองค์กรภาครัฐจะนำการเปลี่ยนแปลงไม่ได้ กฎระเบียบและวิธีการพัฒนาองค์กรภาครัฐให้มีประสิทธิภาพต้องไม่เป็นเครื่องฉุดรั้งการพัฒนาองค์กรเสียเอง และต้องมีความโปร่งใส เป็นธรรม

ที่สำคัญคือทุกองค์กรมีภารกิจที่แตกต่าง มีปัญหาที่แตกต่าง การพัฒนาองค์กรแต่ละองค์กรจึงมีแนวทางที่แตกต่างกันไปตามสภาพของแต่ละองค์กร ดังนั้น จะใช้วิธีเดียวกันในการพัฒนาองค์กรที่แตกต่างกันมันไม่ได้หรอกครับ ปัญหามันคนละอย่างกัน ไม่ใช่แบบมาตรฐาน ระบบ one size fits all นั้นใช้ไม่ได้หรอกครับ

ภาษากฎหมายเขาบอกว่า similar similibus curantor คือให้เปรียบเทียบในสิ่งที่สามารถเปรียบเทียบกันได้เท่านั้น ถ้ารายละเอียดมันไม่เหมือนกัน เขาว่าอย่าเอาไปเปรียบเทียบหรือลอกกันเลยครับ มันคนละเรื่องกัน

บทความพิเศษ :

การวิเคราะห์เรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี : กรณีศึกษาการส่งเรื่องคืนหน่วยงานของรัฐ

ธวัชชัย จันทร์ไพศาลสิน

กระบวนการจัดทำเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรีมีขั้นตอนที่สำคัญประการหนึ่งคือ ขั้นตอนที่นักวิเคราะห์นโยบายและแผนของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจะต้องศึกษาและวิเคราะห์เรื่องที่หน่วยงานของรัฐประสงค์จะนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรี โดยจะต้องศึกษา สร้างความเข้าใจในเนื้อหาสาระของเรื่องอย่างละเอียด โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องวิเคราะห์ว่าเรื่องนั้น ๆ เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ และระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ กฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องหรือจะส่งเรื่องคืนหน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่อง ซึ่งการส่งเรื่องคืนหน่วยงานของรัฐสามารถแบ่งได้เป็น ๒ กรณี ได้แก่ (๑) หน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องมีความประสงค์ที่จะขอถอนเรื่องคืน (๒) กรณีที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีส่งเรื่องคืนหน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่อง โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

๑. หน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องมีความประสงค์ที่จะขอถอนเรื่องคืน : ตามระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ ข้อ ๘ กำหนดให้การขอถอนเรื่องที่นำเสนอคณะรัฐมนตรีคืนให้กระทำได้เมื่อมีผู้มีอำนาจลงนามในหนังสือนำส่งเป็นผู้ลงนามในหนังสือขอถอน หรือขอถอนในที่ประชุมคณะรัฐมนตรี ซึ่งเป็นกรณีที่หน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องมีความประสงค์จะขอถอนเรื่องที่จะนำเสนอคณะรัฐมนตรีคืนเนื่องจากเหตุบางประการของหน่วยงานนั้น ๆ และสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจะส่งเรื่องคืนไปโดยจะมีขั้นตอนการส่งเรื่องใน ๓ กรณีด้วยกัน ซึ่งมีแผนภาพแสดงกรณีที่หน่วยงานของรัฐประสงค์ที่จะขอถอนเรื่องคืน ดังนี้

แผนภาพแสดงกรณีที่หน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องประสงค์ที่จะขอถอนเรื่องคืน

๑.๑ กรณีที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้รับเรื่องจากหน่วยงานของรัฐแล้วยังไม่ได้ดำเนินการขอความเห็นจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง หากหน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องประสงค์จะขอถอนเรื่องคืนให้ผู้มีอำนาจลงนามในหนังสือนำส่งเป็นผู้ลงนามในหนังสือเพื่อมาขอถอนเรื่องคืน

๑.๒ กรณีเรื่องที่อยู่ระหว่างการดำเนินการจัดทำเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรีตั้งแต่ขั้นตอนการขอความเห็นหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง การจัดทำบันทึกสรุปเรื่องเสนอนายกรัฐมนตรี หรือได้เสนอบันทึกสรุปเรื่องไปที่นายกรัฐมนตรีแล้ว หากหน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องประสงค์จะขอถอนเรื่องคืน สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจะดำเนินการจัดทำบันทึกเสนอนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายให้สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรีเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบให้ถอนเรื่อง ทั้งนี้ กรณีที่หน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องเสนอนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายให้สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบในการถอนเรื่องมาแล้ว สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจะไม่ดำเนินการขอความเห็นชอบอีก

๑.๓ กรณีเรื่องที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้บรรจุระเบียบวาระการประชุมคณะรัฐมนตรีไปแล้ว หากหน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องจะขอถอนเรื่องคืนจะต้องให้รัฐมนตรีเสนอขอถอนเรื่องในที่ประชุมคณะรัฐมนตรี โดยอาจทำเป็นหนังสือขอถอนเรื่องหรือเสนอในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีด้วยวาจาเพื่อให้คณะรัฐมนตรีมีมติให้ถอนเรื่องคืนก็ได้

๒. กรณีที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีพิจารณาแล้วเห็นควรให้ส่งเรื่องคืนหน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องสามารถแบ่งการส่งเรื่องคืนในลักษณะนี้เป็น ๔ กรณี ดังนี้

๒.๑ **กรณียุบสภาผู้แทนราษฎร** : การส่งเรื่องคืนหน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องกรณียุบสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นผลมาจากได้มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๖๙ ได้บัญญัติให้คณะรัฐมนตรีที่พ้นจากตำแหน่งเมื่ออายุสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรให้อยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่และต้องปฏิบัติหน้าที่ตามเงื่อนไขรวม ๔ ข้อ ซึ่งรวมถึงไม่กระทำการอันมีผลเป็นการอนุมัติงานหรือโครงการ หรือมีผล

เป็นการสร้างความผูกพันต่อคณะรัฐมนตรีชุดต่อไป โดยสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจะดำเนินการตรวจสอบเรื่องที่หน่วยงานของรัฐประสงค์จะนำเสนอคณะรัฐมนตรีและอยู่ระหว่างการดำเนินการเสนอคณะรัฐมนตรีว่าเรื่องใดเข้าข่ายเรื่องที่จะมีผลเป็นการสร้างความผูกพันต่อคณะรัฐมนตรีชุดต่อไป ภายหลังจากคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาอนุมัติในเรื่องนั้น ๆ ไปแล้ว (ซึ่งส่วนใหญ่จะส่งเรื่องคืนเกือบทั้งหมด) โดยจะดำเนินการจัดทำสรุปเรื่องเสนอนายกรัฐมนตรี/รองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายให้สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรีพิจารณาสั่งการให้ส่งเรื่องดังกล่าวคืนหน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีชุดใหม่ต่อไป

๒.๒ **กรณีที่มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งนายกรัฐมนตรี** : ภายหลังจากที่ได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และสภาผู้แทนราษฎรให้ความเห็นชอบการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีเพื่อบริหารราชการแผ่นดินแล้ว สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจะดำเนินการรวบรวมเรื่องที่อยู่ระหว่างการดำเนินการทั้งหมดส่งคืนหน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีชุดใหม่ต่อไป

๒.๓ **กรณีที่มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้รัฐมนตรีพ้นจากความเป็นรัฐมนตรีและแต่งตั้งรัฐมนตรี** : โดยในระหว่างที่คณะรัฐมนตรีได้บริหารราชการแผ่นดิน และได้มีการเปลี่ยนแปลงผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีบางตำแหน่งเพื่อความเหมาะสมและเกิดประโยชน์ต่อการบริหารราชการแผ่นดิน โดยมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้รัฐมนตรีพ้นจากความเป็นรัฐมนตรีและแต่งตั้งรัฐมนตรีใหม่ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจะส่งเรื่องของกระทรวงที่มีการเปลี่ยนรัฐมนตรีคืนเพื่อให้รัฐมนตรีคนใหม่ได้พิจารณาทบทวน เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

๒.๔ **กรณีที่หน่วยงานของรัฐเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีไม่เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ ระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ ข้อกฎหมายต่าง ๆ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง** : การส่งเรื่องคืนหน่วยงานของรัฐในลักษณะนี้นักวิเคราะห์นโยบายและแผนของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีต้องศึกษาและวิเคราะห์เรื่องอย่างละเอียด ต้องอาศัยความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ ในการจัดทำเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี ศึกษากฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง คำพิพากษาศาล ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อประกอบการพิจารณา โดยมีแนวทางดำเนินการส่งเรื่องคืนเป็น ๓ ลักษณะ และสามารถแสดงเป็นแผนภาพได้ ดังนี้

แผนภาพแสดงกรณีที่หน่วยงานของรัฐเสนอเรื่องไม่เป็นไปตามกฎหมาย หรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง

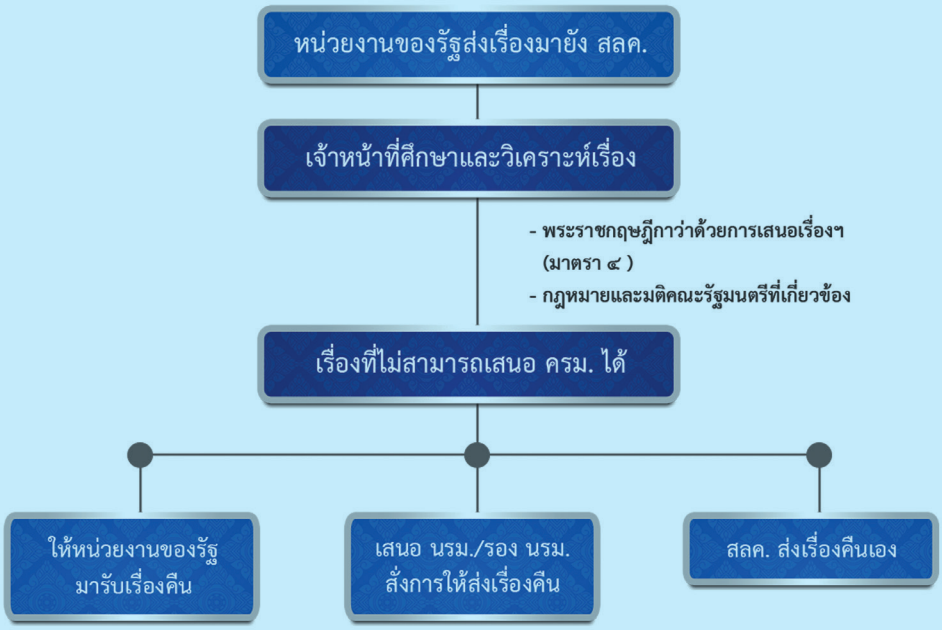

๒.๔.๑ เรื่องที่หน่วยงานของรัฐจะขอนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและได้ส่งมาถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีแล้วแต่ยังไม่ได้ดำเนินการขอความเห็นจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เมื่อนักวิเคราะห์นโยบายและแผนศึกษาและวิเคราะห์พบว่า เรื่องที่หน่วยงานของรัฐประสงค์จะขอนำเสนอคณะรัฐมนตรีไม่สามารถจะนำเสนอคณะรัฐมนตรีได้ตามมาตรา ๔ ของพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ ที่บัญญัติให้การเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี ให้เสนอได้เฉพาะเรื่อง เช่น เรื่องที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะรัฐมนตรี เรื่องที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การริเริ่มโครงการลงทุนขนาดใหญ่ของส่วนราชการ หรือเรื่องที่ขอทบทวนหรือยกเว้นการปฏิบัติตามมติของคณะรัฐมนตรี เป็นต้น จะดำเนินการประสานให้หน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องมารับเรื่องคืนเพื่อดำเนินการให้ถูกต้องตามขั้นตอนของกฎหมาย ระเบียบ หรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง

๒.๔.๒ กรณีเรื่องที่อยู่ระหว่างการดำเนินการของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีและได้ขอความเห็นจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องไปแล้ว สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจะดำเนินการจัดทำสรุปเรื่องเสนอนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายให้สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรีพิจารณาสั่งการให้ส่งเรื่องนี้คืนหน่วยงานรัฐเจ้าของเรื่องเพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

๒.๔.๓ กรณีที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจะส่งเรื่องคืนหน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องโดยไม่ต้องขอความเห็นชอบจากนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายให้สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี เมื่อเห็นว่าเรื่องที่หน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องเสนอต่อคณะรัฐมนตรีสามารถดำเนินการได้ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้อยู่แล้ว/หรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีอย่างชัดเจน ก็จะดำเนินการส่งเรื่องดังกล่าวคืนหน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่อง

กรณีศึกษาการส่งเรื่องคืนหน่วยงานของรัฐ

กรณีศึกษาการส่งเรื่องคืนหน่วยงานของรัฐที่น่าสนใจ (ในช่วงเดือนกันยายน ๒๕๕๗ ถึงเดือนมีนาคม ๒๕๖๐) สำหรับให้หน่วยงานของรัฐและนักวิเคราะห์นโยบายและแผนของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์เรื่องเสนอคณะรัฐมนตรีกรณีส่งเรื่องคืนหน่วยงานของรัฐ ดังนี้

ที่	ชื่อเรื่อง	สาเหตุการส่งเรื่องคืน
๑.	**เรื่องที่ไม่ได้เป็นอำนาจของคณะรัฐมนตรี**	
	๑.๑ เรื่อง การจัดให้มีบริการเลขหมายโทรศัพท์ฉุกเฉินแห่งชาติเลขหมายเดียว (National Single Number)	การขอใช้อำนาจสั่งการตามมาตรา ๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. ๒๕๕๗ เป็นของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
	๑.๒ เรื่อง การปรับปรุงโครงสร้างองค์กรด้านการบินพลเรือน	การขอใช้อำนาจสั่งการตามมาตรา ๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. ๒๕๕๗ เป็นของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
	๑.๓ เรื่อง การคืนคลื่นความถี่ย่าน 1800 MHz ตามมติคณะกรรมการเตรียมการด้านดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	เรื่องนี้มีประเด็นการแก้ไขสัญญาสัมปทานที่ต้องดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องที่ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายดังกล่าว
๒.	**เรื่องที่ไม่ได้ดำเนินการตามขั้นตอนที่กฎหมายบัญญัติไว้หรือมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้ต้องดำเนินการ**	
	๒.๑ เรื่อง ขอปรับเพิ่มเงินลงทุน (Cost Overrun) โครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำขนาดเล็ก ระยะที่ ๒ (น้ำหมันและน้ำสาน) จังหวัดเลย	เรื่องนี้ไม่ได้ดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงบลงทุนของรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๕ ที่กำหนดให้การเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมงบลงทุนในระหว่างปีต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีก่อนดำเนินการต่อไป
	๒.๒ เรื่อง ขอรับการสนับสนุนงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๙ งบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น (เงินช่วยเหลือผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย)	เรื่องนี้ยังไม่ได้ดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการขอใช้งบประมาณรายจ่าย งบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นเพื่อแก้ไขหรือเยียวยาความเดือดร้อนเสียหายในบางกรณี พ.ศ. ๒๕๕๙
	๒.๓ เรื่อง ขอผ่อนผันการเข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ เพื่อดำเนินงานก่อสร้างสายส่งไฟฟ้าระดับแรงดัน ๑๑๕ กิโลโวลต์ ช่วงสถานีไฟฟ้าฮอด อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ถึงสถานีไฟฟ้าแม่สะเรียง อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามโครงการพัฒนาระบบสายส่งและสถานีไฟฟ้า ระยะที่ ๙ ส่วนที่ ๑	เรื่องนี้ยังไม่ได้ขอความเห็นชอบจากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการขอใช้พื้นที่ลุ่มน้ำ [ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ (เรื่อง การเสนอเรื่องเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐต่อคณะรัฐมนตรี)]
๓.	**เรื่องที่ยังไม่ได้ผ่านคณะกรรมการตามกฎหมายหรือตามมติคณะรัฐมนตรี**	
	๓.๑ เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานโครงการร่วมงาน International Horticultural Exposition : EXPO 2016 ณ สาธารณรัฐตุรกีและขออนุมัติมอบศาลาไทยในสาธารณรัฐตุรกี	การขออนุมัติมอบอสังหาริมทรัพย์ของรัฐบาลไทยในต่างประเทศให้รัฐบาลต่างประเทศยังไม่ได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการพิจารณาการขาย การแลกเปลี่ยน การให้ การจำหน่าย จ่ายโอนหรือจัดหาประโยชน์เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ของรัฐบาลไทยในต่างประเทศ

ที่	ชื่อเรื่อง	สาเหตุการส่งเรื่องคืน
	๓.๒ เรื่อง ขออนุมัติวันใช้บังคับการปรับค่าจ้างชดเชยให้ลูกจ้างที่ได้รับผลกระทบจากการปรับอัตราค่าจ้างแรกบรรจุของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย	การปรับปรุงสภาพการจ้างที่เกี่ยวกับการเงินยังไม่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์
	๓.๓ เรื่อง ขอยกเว้นมติคณะรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนในพื้นที่ป่าชายเลนในท้องที่อำเภอท่าศาลา อำเภอเมือง และอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช และจัดที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยให้ชุมชนในท้องที่จังหวัดชายฝั่งทะเล ๑๘ จังหวัด	การนำที่ดินขอรัฐไปจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนยังไม่ได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ
	๓.๔ เรื่อง ขออนุมัติหลักการการจัดตั้งกรมทหารพรานนาวิกโยธิน กองทัพเรือเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติภารกิจในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	เรื่องนี้ยังไม่ได้ผ่านขั้นตอนการพิจารณาของสภากลาโหม
	๓.๕ เรื่อง ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไขกฎหมายด้านความปลอดภัยทางถนนและแนวทางการปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	เรื่องนี้ยังไม่ได้ผ่านขั้นตอนการพิจารณาของคณะกรรมการนโยบายการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนแห่งชาติ
	๓.๖ เรื่อง โครงการก่อสร้างสายเคเบิลใต้น้ำ ๑๑๕ เควีเพื่อทดแทนและเพิ่มความสามารถในการจ่ายไฟไปยังเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี	การขุดการถมทะเลยังไม่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการกำกับดูแลและติดตามผลการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด
	๓.๗ เรื่อง โครงการก่อสร้างสายเคเบิลใต้น้ำไปยังเกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี	การขุดการถมทะเลยังไม่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการกำกับดูแลและติดตามผลการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด
๔.	**เรื่องที่กำหนดประเด็นข้อเสนอไม่ถูกต้องหรือไม่ชัดเจน**	
	๔.๑ เรื่อง ขอเปลี่ยนแปลงสถานที่ก่อสร้างพร้อมขออนุมัติค่าเช่าที่ดินการรถไฟแห่งประเทศไทย เพื่อใช้เป็นสถานที่ก่อสร้างอาคารที่ทำการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (แห่งใหม่)	หน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องจะเสนอขอก่อหนี้ผูกพันข้ามปีงบประมาณเพื่อเป็นค่าเช่าที่ดิน แต่กำหนดประเด็นข้อเสนอไม่ถูกต้อง
	๔.๒ เรื่อง ขอความเห็นชอบทบทวนแก้ไขเพิ่มเติมมติคณะรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบสืบเนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ข้อเสนอที่ประสงค์จะให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาทบทวนแก้ไขมติคณะรัฐมนตรี จำนวน ๖ ฉบับ ไม่ได้ระบุว่าเป็นมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่เท่าไร ชื่อเรื่องอะไร ซึ่งเป็นสาระสำคัญในการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี
๕.	**เรื่องที่เสนอข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน**	
	๕.๑ เรื่อง การขอโอนสัมปทานปิโตรเลียม เลขที่ ๓/๒๕๕๐/๗๙ แปลงสำรวจในทะเลอ่าวไทยหมายเลข G๓/๔๘	หน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องเสนอข้อมูลจำนวนสัมปทานไม่ถูกต้อง ภายหลังจากการโอนสิทธิประโยชน์ และพันธะแล้ว
	๕.๒ เรื่อง ขอผ่อนผันเข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ป่า และป่าชายเลน	เนื่องจากป่าชายเลนเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของประเทศ การอนุญาตให้เข้าไปใช้ป่าชายเลนควรจะเป็นโครงการที่มีความสำคัญและเพื่อประโยชน์โดยรวมของประเทศเป็นหลัก โดยหน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องไม่ได้กำหนดขอบเขตการใช้พื้นที่มาด้วย จึงต้องไปตรวจสอบความเหมาะสมของการใช้พื้นที่อีกครั้งหนึ่ง

ที่	ชื่อเรื่อง	สาเหตุการส่งเรื่องคืน
	๕.๓ เรื่อง องค์การบริหารส่วนจังหวัดระนองขอใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าชายเลนในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าคลองหัวเขียวและป่าคลองเกาะสุย ตำบลบางริ้น อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง	เนื่องจากป่าชายเลนเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของประเทศ การอนุญาตให้เข้าไปใช้ป่าชายเลนควรจะเป็นโครงการที่มีความสำคัญและเพื่อประโยชน์โดยรวมของประเทศเป็นหลัก โดยหน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องไม่ได้กำหนดขอบเขตการใช้พื้นที่มาด้วย จึงต้องไปตรวจสอบความเหมาะสมของการใช้พื้นที่อีกครั้งหนึ่ง
	๕.๔ เรื่อง ขอความเห็นชอบเสนอข้อกำหนดร่างขอบเขตการทำงานของกองทุนเพื่อบรรเทาทุกข์และให้ความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมสำหรับเหยื่อจากการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติ (Terms of Reference of the Trust Fund for Humanitarian and Relief Efforts for the Victims of Irregular Movement of Persons)	เรื่องนี้ไม่ได้ระบุจำนวนเงินที่ประเทศไทยจะบริจาคเข้ากองทุนฯ และแหล่งที่มาของเงิน ซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี
	๕.๕ เรื่อง มาตรการป้องกันการทุจริตเชิงนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	หน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องรายงานสรุปผลการพิจารณาศึกษาตามมาตรการฯ ยังไม่ครบถ้วนทุกประเด็นตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ ป.ป.ช.
๖.	**เรื่องที่ข้อเสนอไม่สอดคล้องกับมติของคณะกรรมการตามกฎหมาย**	
	๖.๑ เรื่อง การปรับโครงสร้างอัตราเงินเดือนและปรับเพิ่มเงินเดือนของพนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์	ข้อเสนอไม่สอดคล้องกับมติคณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ เช่น วันที่มีผลใช้บังคับโครงสร้างเงินเดือนใหม่ โดยข้อเสนอของหน่วยงานของรัฐเจ้าเรื่องให้มีผลตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๗ ส่วนมติคณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ให้มีผลตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๖ เป็นต้น
๗.	**เรื่องที่หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมีความเห็นไม่สอดคล้องกับข้อเสนอของหน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่อง**	
	๗.๑ เรื่อง ขออนุญาตใช้พื้นที่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าหนองสนม เพื่อก่อสร้างศูนย์ราชการเทศบาลตำบลเนินพระ	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความเห็นว่าการขอใช้พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติเพื่อนำไปใช้ก่อสร้างอาคารต่าง ๆ ถือเป็นการใช้พื้นที่ไม่เหมาะสม
	๗.๒ เรื่อง การแก้ไขปัญหาเรื่องสัญชาติและสถานะบุคคลของเด็กนักเรียน นักศึกษา และบุคคลไร้สัญชาติที่เกิดในราชอาณาจักรไทย	สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติมีความเห็นว่า ให้นำข้อเสนอของหน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องมาเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์แก้ปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองทั้งระบบและเสนอสภาความมั่นคงแห่งชาติพิจารณาก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป
	๗.๓ เรื่อง รายงานผลการดำเนินการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการมาตราส่วน ๑ : ๔๐๐๐ (One Map)	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีความเห็นว่าข้อมูลแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐ One Map มีการกำหนดพื้นที่ป่าไม้ไม่สอดคล้องกับหลักการตามมติคณะรัฐมนตรี
	๗.๔ เรื่อง ขออนุมัติในหลักการและเข้าร่วมพิจารณาและจัดทำร่างอนุสัญญา BIMSTEC ว่าด้วยการโอนตัวนักโทษและอนุสัญญา BIMSTEC ว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนในระดับพหุภาคี	กระทรวงการต่างประเทศมีความเห็นว่าร่างอนุสัญญาฯ มีหลายข้อบทที่ไม่สอดคล้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ที่	ชื่อเรื่อง	สาเหตุการส่งเรื่องคืน
๘.	**เรื่องที่ต้องดำเนินการตามความเห็นของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรี**	
	๘.๑ เรื่อง ขอความเห็นชอบแผนธุรกิจและการจัดตั้งบริษัท MEA Energy Solutions จำกัด	กระทรวงการคลังมีความเห็นให้ดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ เช่น การทบทวนวัตถุประสงค์การจัดตั้งบริษัทฯ ไม่ให้ซ้ำซ้อนกับบริษัทอื่นในเครือของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และแผนธุรกิจ เป็นต้น
	๘.๒ เรื่อง การทบทวนกรณีการนับเวลาราชการเป็นทวีคูณในห้วงประกาศใช้กฎอัยการศึกในปี ๒๕๔๙ ถึงปี ๒๕๕๐	ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการกำหนดเป้าหมายและนโยบายกำลังคนภาครัฐแจ้งว่า จะนำเรื่องนี้เสนอคณะกรรมการกำหนดเป้าหมายและนโยบายกำลังคนภาครัฐ จึงให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติดำเนินการตามมติของคณะกรรมการดังกล่าวก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป
๙.	**เรื่องที่สามารถดำเนินการได้ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้หรือตามมติคณะรัฐมนตรีที่มีอยู่แล้ว**	
	๙.๑ เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการติดตามเร่งรัดการใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐ	แนวทางแก้ไขปัญหาการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐภายหลังจากที่ได้มีปรับลดค่างานก่อสร้างของหน่วยงานภาครัฐสามารถดำเนินการได้ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
	๙.๒ เรื่อง การกำหนดค่าตอบแทนให้กับผู้ปฏิบัติหน้าที่เผชิญเหตุการณ์	การกำหนดค่าตอบแทนในลักษณะนี้สามารถขอทำความตกลงกับกระทรวงการคลังได้ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินตอบแทนการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐
	๙.๓ เรื่อง ขอยกเว้นการปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ (วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร)	มติคณะรัฐมนตรี (๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๙) (เรื่อง การพัฒนาบุคลากรภาครัฐโดยการจัดหลักสูตรฝึกอบรมของหน่วยงานต่าง ๆ) ได้กำหนดให้หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรสามารถรับภาคเอกชนเข้าศึกษาอบรมได้ไม่เกินร้อยละ ๒๕ ของผู้เข้ารับการอบรมทั้งหมดแล้ว
	๙.๔ เรื่อง แผนพัฒนาการเมือง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐–๒๕๖๔)	การมอบหมายให้หน่วยราชการนำแผนพัฒนาการเมืองฯ ไปปฏิบัติสามารถดำเนินการได้ตามพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ อยู่แล้ว
	๙.๕ เรื่อง ขอความเห็นชอบการโอนเปลี่ยนแปลงงบประมาณรายจ่ายที่กันเงินไว้เบิกเหลื่อมปี กรณีไม่มีหนี้ผูกพัน	เรื่องนี้เป็นการขอโอนงบประมาณซึ่งต้องได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการสำนักงบประมาณตามพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๑๙
๑๐.	**เรื่องที่ไม่มีประเด็นจะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรี**	
	๑๐.๑ เรื่อง ขออนุมัติก่อหนี้ผูกพันข้ามปีงบประมาณพร้อมขออนุมัติจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ งบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น รายการค่าจ้างที่ปรึกษาสำรวจ ออกแบบและจัดทำแผนแม่บทเพื่อพัฒนาริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา	สำนักงบประมาณมีความเห็นว่า ได้จัดสรรงบประมาณเพื่อเป็นค่าจ้างที่ปรึกษาฯ แล้ว โดยให้ขอทำความตกลงกับสำนักงบประมาณตามขั้นตอนต่อไป

บทสรุป

การจัดทำเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรีมีหลักการในเบื้องต้นที่สำคัญคือเมื่อสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้รับเรื่องจากหน่วยงานของรัฐที่ประสงค์จะนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีแล้ว จะต้องศึกษาและวิเคราะห์ว่าเรื่องนั้น ๆ เป็นเรื่องที่สามารถเสนอคณะรัฐมนตรีได้ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ กฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องหรือไม่ หากเป็นเรื่องที่สามารถจะนำเสนอคณะรัฐมนตรีได้ สมควรจะเสนอคณะรัฐมนตรีในวาระเพื่อพิจารณา เพื่อทราบ หรือเพื่อทราบ (หากไม่มีข้อทักท้วงให้ถือเป็นเรื่องที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบ/อนุมัติ) และคณะรัฐมนตรีควรจะมีมติในเรื่องนั้นอย่างไร ซึ่งเป็นกระบวนการคิดเชิงระบบที่นักวิเคราะห์นโยบายและแผนต้องดำเนินการในทุก ๆ เรื่องที่ได้รับมอบหมายให้จัดทำเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี รวมทั้งต้องยึดหลักการสำคัญที่ว่าคณะรัฐมนตรีต้องมีมติที่ถูกต้อง เหมาะสม เป็นประโยชน์สูงสุด และสามารถปฏิบัติได้โดยไม่ขัดต่อกฎหมายและรัฐธรรมนูญ ซึ่งการที่คณะรัฐมนตรีมีข้อมูลประกอบการพิจารณาครบถ้วน ถูกต้อง สมบูรณ์ เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง จะทำให้คณะรัฐมนตรีสามารถพิจารณาลงมติได้อย่างถูกต้อง ไม่ขัดต่อกฎหมาย โดยไม่มีกรณีถูกฟ้องร้องคดีต่อศาลจนเป็นเหตุให้ต้องยกเลิกเพิกถอนมติคณะรัฐมนตรีในภายหลัง ในส่วนของหน่วยงานของรัฐผู้เสนอเรื่องจะต้องระมัดระวัง หากจะเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการให้ถูกต้อง สอดคล้องกับกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง โดยเรื่องที่จะนำเสนอคณะรัฐมนตรีต้องเป็นอำนาจของคณะรัฐมนตรีตามที่กฎหมายบัญญัติไว้และต้องดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมาย ระเบียบ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องให้ถูกต้องและครบถ้วนก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อให้การพิจารณาตัดสินใจและการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรีเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพต่อไป

เรื่อง ระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณรายจ่ายงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น พ.ศ. ๒๕๖๐

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ว่า

๑. รับทราบระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณรายจ่ายงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น พ.ศ. ๒๕๖๐ ตามที่สำนักงบประมาณเสนอ โดยสำนักงบประมาณได้กำหนดระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณรายจ่ายงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น พ.ศ. ๒๕๖๐ ขึ้นเป็นการเฉพาะ แยกออกจากระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เพื่อให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นเกิดความชัดเจนในการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น ทั้งนี้ สำนักงบประมาณได้ดำเนินการเวียนแจ้งให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทราบและถือปฏิบัติแล้ว (ตามหนังสือสำนักงบประมาณ ที่ นร ๐๗๐๒/ว ๘๒ ลงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๐)

๒. ให้ยกเลิกมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๒.๑ มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๕๗ (เรื่อง แนวทางปฏิบัติกรณีการขออนุมัติใช้เงินงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น) ในส่วนของข้อ ๑

๒.๒ มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๘ (เรื่อง แนวทางการเสนอเรื่องงบประมาณต่อคณะรัฐมนตรี) ในส่วนของข้อ ๑ และ ๒

๒.๓ มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๘ (เรื่อง ขอความเห็นชอบหลักการกรณีที่องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญและหน่วยงานที่ไม่อยู่ภายใต้กำกับของฝ่ายบริหารเสนอเรื่องขออนุมัติงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นให้สำนักงบประมาณพิจารณาดำเนินการ)

๒.๔ มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๕๘ (เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับขั้นตอนการขออนุมัติงบประมาณรายจ่าย งบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ องค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ หรือหน่วยงานที่ไม่อยู่ในบังคับบัญชาหรือกำกับของฝ่ายบริหาร)

ที่มา : หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/ว ๒๖๗ ลงวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๐

เรื่อง การติดตามผลการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๐ คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเรื่อง การติดตามผลการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอแล้ว ลงมติ

๑. ให้ทุกส่วนราชการซึ่งเป็นหน่วยงานเจ้าของร่างกฎหมายเร่งรัดการจัดทำผลการรับฟังความคิดเห็นและคำชี้แจงตามหลักเกณฑ์การตรวจสอบความจำเป็นในการตรากฎหมายที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้วและที่อยู่ระหว่างการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา โดยให้ถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๐ (เรื่อง แนวทางการจัดทำและการเสนอร่างกฎหมายตามบทบัญญัติมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย) อย่างเคร่งครัด ทั้งนี้ เพื่อความต่อเนื่องในการผลักดันร่างกฎหมายตามนโยบายของรัฐบาล

๒. ให้ทุกส่วนราชการเร่งรัดและติดตามการดำเนินการตรากฎหมายลำดับรองที่ออกตามพระราชบัญญัติและการตรากฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในทุกกระบวนการตรากฎหมาย ทั้งนี้ จะต้องมีมาตรการดูแลประชาชนผู้มีรายได้น้อยที่จะได้รับผลกระทบด้วย

ที่มา : หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๓/ว ๓๒๐ ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๐

เรื่อง แนวทางการเสนอแต่งตั้งข้าราชการประเภทบริหารระดับสูงและการประเมินความเหมาะสมของผู้ได้รับการแต่งตั้ง

ในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๐ คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเกี่ยวกับแนวทางการเสนอแต่งตั้งข้าราชการประเภทบริหารระดับสูงและการประเมินความเหมาะสมของผู้ได้รับการแต่งตั้ง แล้วลงมติว่า

๑. เพื่อให้การพิจารณาแต่งตั้งข้าราชการประเภทบริหารระดับสูงเป็นไปอย่างเหมาะสม รอบคอบ และเป็นการพิจารณาการแต่งตั้งในภาพรวมอันจะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารราชการแผ่นดินตามนโยบายของรัฐบาล จึงมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ดำเนินการรวบรวมรายชื่อข้าราชการประเภทบริหารระดับสูง (เฉพาะตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการระดับปลัดกระทรวง) ของทุกหน่วยงานที่จะเสนอแต่งตั้งต่อคณะรัฐมนตรีให้ครบถ้วนภายใน ๒ สัปดาห์ แล้วให้นำเสนอนายกรัฐมนตรีพิจารณาก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

๒. ในการพิจารณาแต่งตั้ง/โยกย้าย/ปรับเลื่อนระดับข้าราชการของหน่วยงานต่าง ๆ ให้ผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจหน้าที่พิจารณาผู้มีคุณสมบัติเหมาะสม โดยคำนึงถึงความมีวิสัยทัศน์ในการปฏิบัติงาน ความสามารถในการเชื่อมโยงภารกิจหน้าที่ของหน่วยงานกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตลอดจนแนวทางการปฏิรูปประเทศตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและนโยบายของรัฐบาล โดยให้ถือว่าคุณสมบัติดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญในการประเมินความเหมาะสมของผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งตำแหน่งในระดับผู้บริหารของหน่วยงาน ทั้งนี้ เพื่อให้ข้าราชการในภาพรวมของแต่ละหน่วยงานได้มีโอกาสเจริญเติบโตในตำแหน่งหน้าที่ของตนได้ตามสมควรด้วย ให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาการแต่งตั้งข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้นตามหลักอาวุโสด้วย โดยให้พิจารณาจัดแบ่งข้าราชการทั้งหมดออกเป็น ๓ กลุ่ม และกำหนดสัดส่วนของผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้งของแต่ละกลุ่มให้ชัดเจนเหมาะสม กล่าวคือ ๑) **กลุ่มผู้อาวุโสมาก** ๒) **กลุ่มผู้อาวุโส** ที่สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบได้ผลดี และ ๓) **กลุ่มผู้อาวุโสน้อย** แต่มีความรู้ความสามารถ ความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงานได้อย่างสัมฤทธิ์ผลโดดเด่นเป็นที่ประจักษ์

ที่มา : หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/ว ๓๒๑ ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๐

เรื่อง การขับเคลื่อนแนวทางการบูรณาการฐานข้อมูลประชาชนและการบริการภาครัฐ

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐ ลงมติว่า

๑. ให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐเร่งดำเนินการแจ้งรายชื่อฐานข้อมูลที่ถูกต้อง ชัดเจน ซึ่งต้องใช้ในการบริการประชาชนไปยังกระทรวงมหาดไทยภายใน ๓ เดือน นับแต่วันที่คณะรัฐมนตรีมีมติ และให้กระทรวงมหาดไทยรวบรวมและพิจารณารายชื่อฐานข้อมูลดังกล่าวแจ้งให้หน่วยงานเจ้าของฐานข้อมูลทราบโดยเร็ว

๒. ให้หน่วยงานเจ้าของฐานข้อมูลจัดเตรียมฐานข้อมูลให้แล้วเสร็จภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่ได้รับแจ้งรายชื่อฐานข้อมูลจากกระทรวงมหาดไทย และให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินการเชื่อมระบบฐานข้อมูลดังกล่าวกับระบบฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรและเปิดให้หน่วยงานที่ร้องขอใช้งานได้โดยเร็ว สำหรับภาระงบประมาณหากมีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้นในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องพิจารณาปรับแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณไปดำเนินการ ส่วนค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๔ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณโดยคำนึงถึงการจัดทำงบประมาณแบบบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์เพื่อเสนอขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีตามความจำเป็นและเหมาะสมตามขั้นตอนต่อไป ตามความเห็นของสำนักงบประมาณ

๓. ให้กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานหลักร่วมกับสำนักงาน ก.พ.ร. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และสำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) ในการขับเคลื่อนแนวทางบูรณาการฐานข้อมูลประชาชนและการบริการภาครัฐให้บรรลุผลสำเร็จเป็นรูปธรรม รวมทั้งติดตามและประเมินผลการเชื่อมโยงข้อมูลของส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐเป็นระยะ ๆ ต่อไป และให้กระทรวงมหาดไทยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งดำเนินการประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการบูรณาการฐานข้อมูลประชาชนและการบริการภาครัฐของกระทรวงมหาดไทยและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในส่วนที่ประชาชนสามารถเข้าใช้บริการได้แล้ว ณ ปัจจุบัน ให้ประชาชนได้ทราบอย่างถูกต้องและทั่วถึง เพื่อให้ประชาชนได้เลือกใช้บริการได้ตามความเหมาะสมต่อไป

ที่มา : หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/ว ๓๓๖ ลงวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๐

เรื่อง มาตรการเพื่อเตรียมการรองรับการตรากฎหมาย

ในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐ คณะรัฐมนตรีเห็นว่าเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์แก่ประชาชนอย่างแท้จริง จึงมีมติให้ทุกส่วนราชการดำเนินการ ดังนี้

๑. ให้ทุกส่วนราชการเผยแพร่ร่างกฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนเป็นการล่วงหน้าอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบสาระสำคัญของร่างกฎหมาย วันที่มีผลบังคับใช้/ห้วงระยะเวลาการบังคับใช้กฎหมาย และผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากกฎหมาย เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของประชาชนก่อนกฎหมายมีผลใช้บังคับและป้องกันผลกระทบอันอาจเกิดขึ้นจากการไม่ทราบข่าวสารเกี่ยวกับกฎหมายดังกล่าว รวมทั้งให้ทุกส่วนราชการซึ่งเป็นหน่วยงานเจ้าของร่างกฎหมายเตรียมดำเนินการตรากฎหมายลำดับรองหรือกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อรองรับเมื่อกฎหมายแม่บทมีผลใช้บังคับและเพื่อให้กฎหมายนั้นสามารถนำไปใช้บังคับให้เกิดผลได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

๒. ในกรณีที่หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติโดยความเห็นชอบของคณะรักษาความสงบแห่งชาติอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ออกคำสั่งเพื่อแก้ไขปัญหาเร่งด่วนเพื่อประโยชน์ของรัฐในเรื่องใด ๆ ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเร่งดำเนินการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย ตรากฎหมายลำดับรอง หรือกำหนดมาตรการต่าง ๆ ตามแต่กรณี ให้แล้วเสร็จโดยเร็วเพื่อรองรับการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในระยะยาวแทนการใช้คำสั่งดังกล่าว

ที่มา : หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/ว ๓๓๗ ลงวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๐

เรื่อง แนวทางการแต่งตั้งกรรมการรัฐวิสาหกิจ

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๐ ลงมติว่า

๑. รับทราบแนวทางการแต่งตั้งกรรมการรัฐวิสาหกิจตามที่คณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจเสนอ ดังนี้

๑.๑ ให้นำ Skill Matrix มาใช้ในการพิจารณาสรรหาและแต่งตั้งกรรมการรัฐวิสาหกิจ และในการแต่งตั้งกรรมการอื่นที่มิใช่กรรมการโดยตำแหน่งในรัฐวิสาหกิจแห่งใด ให้ผู้มีอำนาจพิจารณาเสนอชื่อจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์การทำงานในภาคธุรกิจไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการอื่นของรัฐวิสาหกิจนั้น

๑.๒ ห้ามมิให้มีการแต่งตั้งผู้บริหารสูงสุดหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่งแห่งใดเป็นกรรมการในคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจอื่น เว้นแต่กรณีที่มีกฎหมายกำหนด หรือกรณีการแต่งตั้งเป็นกรรมการในคณะกรรมการของบริษัทที่รัฐวิสาหกิจนั้นถือหุ้นอยู่ และไม่แต่งตั้งสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ข้าราชการการเมือง และผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นกรรมการในคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจเพิ่มเติม

๑.๓ ให้มีผู้แทนกระทรวงการคลังที่เป็นข้าราชการประจำในกระทรวงการคลังเป็นกรรมการในคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของทางราชการในฐานะผู้ถือหุ้นของรัฐวิสาหกิจ และให้มีผู้แทนกระทรวงเจ้าสังกัดของรัฐวิสาหกิจที่เป็นข้าราชการประจำในกระทรวงเจ้าสังกัดซึ่งไม่อยู่ในหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลการประกอบกิจการของรัฐวิสาหกิจนั้น (Regulator) จำนวน ๑ คน เป็นกรรมการในคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจ เพื่อทำหน้าที่เชื่อมโยงนโยบายจากกระทรวงเจ้าสังกัดของรัฐวิสาหกิจ ทั้งนี้ กรณีมีเหตุจำเป็นอาจแต่งตั้งเพิ่มเติมได้อีกไม่เกิน ๑ คน

๑.๔ ในกรณีที่กฎหมายจัดตั้งของรัฐวิสาหกิจกำหนดให้มีผู้ดำรงตำแหน่งใดในส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นเป็นกรรมการ และผู้ดำรงตำแหน่งนั้นจะมอบหมายให้ผู้อื่นปฏิบัติหน้าที่แทนในตำแหน่งกรรมการรัฐวิสาหกิจ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นพิจารณามอบหมายผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในหน่วยงานในสังกัดที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีเวลา และเหมาะสมกับความต้องการในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาของแต่ละรัฐวิสาหกิจนั้น โดยทำเป็นคำสั่งมอบอำนาจเพื่อให้เกิดความรับผิดชอบชัดเจนและต่อเนื่องในการปฏิบัติหน้าที่ และกรณีกฎหมายจัดตั้งของรัฐวิสาหกิจกำหนดให้มีผู้แทนหน่วยงานต่าง ๆ เป็นกรรมการในคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจ ให้หน่วยงานนั้นแต่งตั้งจากบุคคลที่อยู่ในหน่วยงานเท่านั้น

๑.๕ ในกรณีที่ส่วนราชการแต่งตั้งข้าราชการประจำไปเป็นกรรมการในรัฐวิสาหกิจ หากข้าราชการผู้นั้นเกษียณอายุหรือพ้นจากการเป็นข้าราชการประจำ ให้ส่วนราชการนั้นแต่งตั้งข้าราชการคนใหม่ไปแทนเนื่องจากข้าราชการผู้พ้นจากตำแหน่งแล้วไม่อยู่ในข่ายต้องได้รับโทษตามนัยพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดทางวินัยของข้าราชการซึ่งไปปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานที่มิใช่ส่วนราชการ พ.ศ. ๒๕๓๔ และเพื่อให้การกำกับดูแลการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจเป็นไปตามนโยบายของส่วนราชการนั้น เว้นแต่ข้าราชการผู้ที่เกษียณอายุพ้นจากการเป็นข้าราชการประจำและส่วนราชการพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเชี่ยวชาญในกิจการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อรัฐวิสาหกิจนั้น ๆ ส่วนราชการนั้นจะพิจารณาให้บุคคลดังกล่าวยังคงเป็นกรรมการในรัฐวิสาหกิจต่อไปจนครบวาระที่ยังเหลืออยู่ก็ได้ ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงบทบัญญัติของกฎหมายรัฐวิสาหกิจนั้น ๆ ที่ให้อำนาจในการแต่งตั้งหรือถอดถอนประกอบด้วยเพื่อให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๓๗ เรื่อง หลักเกณฑ์การแต่งตั้งและการพ้นจากตำแหน่งกรรมการรัฐวิสาหกิจ และบทกำกับข้าราชการที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการรัฐวิสาหกิจ

๒. ให้กระทรวงเจ้าสังกัดของรัฐวิสาหกิจ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าวอย่างเคร่งครัด เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและได้รับความไว้เนื้อเชื่อใจจากประชาชนต่อไป

ที่มา : หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/ว ๓๖๐ ลงวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๐

พระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐

เนื่องจากบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยศุลกากรได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานและมีบทบัญญัติบางเรื่องล้าสมัยหรือไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ประกอบกับการค้าและการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศได้พัฒนาและขยายตัวมากขึ้น จึงจำเป็นต้องปรับปรุงการดำเนินพิธีการศุลกากรและการดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับมาตรฐานสากล

เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๕๓ ก วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๐ หน้า ๒๖

พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติดังกล่าว เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการประกอบธุรกิจขายตรงหรือตลาดแบบตรงให้มีความชัดเจนและเหมาะสมยิ่งขึ้น อันจะเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคมิให้ต้องตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบในการซื้อขายสินค้าหรือบริการ และปรับปรุงบทกำหนดโทษให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๕๓ ก วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๐ หน้า ๘๐

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. ๒๕๖๐

เพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาให้มีความเป็นธรรมตามหลักสากลจะช่วยสร้างความไว้วางใจ ความร่วมมือส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพในการผลิตผลิตผลหรือบริการทางการเกษตรอย่างยั่งยืนส่งผลให้เกษตรกรมีความมั่นคงตลอดจนพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตให้มีมาตรฐาน รวมถึงกำหนดหลักเกณฑ์ในการทำสัญญาของระบบเกษตรพันธสัญญาเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๕๖ ก วันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๐ หน้า ๑

พระราชบัญญัติการรับขนทางอากาศระหว่างประเทศ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐

เนื่องจากประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาเพื่อการรวบรวมกฎเกณฑ์บางประการเกี่ยวกับการรับขนระหว่างประเทศทางอากาศ ค.ศ. ๑๙๙๙ ประกอบกับกฎหมายว่าด้วยการรับขนทางอากาศระหว่างประเทศที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันมีบทบัญญัติที่กำหนดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การรับขนทางอากาศระหว่างประเทศยังไม่ครอบคลุมครบถ้วน สมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวเพื่อให้การเป็นไปตามอนุสัญญา

เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๕๖ ก วันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๐ หน้า ๑๖

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐

เพื่อเป็นการส่งเสริมเด็กและเยาวชนในทุกระดับให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน ตลอดจนสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนได้แสดงออกที่สอดคล้องกับระดับความรู้ความสามารถซึ่งพัฒนาไปตามวัยของเด็กและเยาวชน

เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๖๓ ก วันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๐ หน้า ๑

พระราชบัญญัติปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๐

เพื่อกำหนดให้การให้สิทธิสำรวจและผลิตปิโตรเลียมมีทางเลือกให้รัฐสามารถพิจารณานำระบบสัญญาแบ่งปันผลผลิตหรือระบบสัญญาจ้างบริการมาใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรปิโตรเลียมนอกเหนือไปจากการพิจารณาให้สัมปทานปิโตรเลียมภายใต้กฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบัน

เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๖๕ ก วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๐ หน้า ๓๒

พระราชบัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๐

สมควรกำหนดอัตราและหลักเกณฑ์ในการคำนวณภาษีเงินได้ปิโตรเลียมให้สอดคล้องกับลักษณะการดำเนินการของระบบสัญญาแบ่งปันผลผลิต และเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีเงินได้ปิโตรเลียม แก้ไขปรับปรุงหลักเกณฑ์ในการคำนวณกำไรสุทธิและกำหนดให้มีการยื่นแผนการผลิตปิโตรเลียม รายงานผลการประกอบกิจการปิโตรเลียม แผนงานและงบประมาณประจำปี และงบบัญชีค่าใช้จ่ายและงบการเงินประจำปี สำหรับระบบสัมปทาน สัญญาแบ่งปันผลผลิตกับองค์กรร่วมไทย-มาเลเซีย และสัญญาแบ่งปันผลผลิต

เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๖๕ ก วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๐ หน้า ๔๒

พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐

เพื่อปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนระดับชาติ ประกอบกับเทคโนโลยีเกี่ยวกับการจัดสรรคลื่นความถี่ในปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าเพิ่มขึ้นและเพื่อให้การใช้บังคับกฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมและสาธารณะมากยิ่งขึ้น

เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๖๕ ก วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๐ หน้า ๕๙

พระราชกำหนด

พระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๖๐

เพื่อให้สามารถทำการจัดระเบียบ การป้องกัน การคุ้มครอง การเยียวยา และการบังคับใช้กฎหมาย รวมทั้งการส่งเสริมความร่วมมือกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าวได้ทั้งระบบ อันจะเป็นการสร้างความมั่นคงทางด้านแรงงาน เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ซึ่งเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้ เพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ

เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๖๕ ก วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๐ หน้า ๑

พระราชกำหนดการประมง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐

เพื่อปรับปรุงบทบัญญัติการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำให้อยู่ในภาวะที่เหมาะสมและสามารถทำการประมงได้อย่างยั่งยืน รวมทั้งได้กำหนดให้มีคณะกรรมการมาตรการทางปกครองซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเนื่องจากความผิดตามที่กำหนดไว้มีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับ ทั้งนี้ เพื่อให้การพิจารณาและการบังคับใช้มาตรการทางปกครองเป็นไปด้วยความรอบคอบรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ และสมควรกำหนดหลักเกณฑ์ในการคุ้มครองการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และปรับปรุงบทกำหนดโทษให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๖๗ ก วันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๖๐ หน้า ๑

พระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ ๖๔๐) พ.ศ. ๒๕๖๐

เพื่อเป็นการพัฒนาบริการและโครงสร้างพื้นฐานเกี่ยวกับการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์อย่างครบวงจร อันจะเป็นการเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคธุรกิจและของประเทศ จึงสมควรยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลให้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วน นิติบุคคลที่ได้ลงทุนในอุปกรณ์รับชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ และยกเว้นภาษีเงินได้ให้แก่บุคคลธรรมดาและบริษัทหรือห้างหุ้นส่วน นิติบุคคลซึ่งเป็นผู้รับชำระเงินที่ได้จ่ายค่าธรรมเนียมจากการรับชำระเงินด้วยบัตรเดบิตผ่านอุปกรณ์รับชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๕๒ ก วันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๐ หน้า ๑

คำสั่ง

คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๗/๒๕๖๐ เรื่อง การพัฒนาการศึกษาของประเทศด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

เพื่อเป็นการยกระดับการศึกษาไทยและการเพิ่มช่องทางการจัดการศึกษาโดยกำหนดให้สถานศึกษาเอกชนที่มีศักยภาพสูงจากต่างประเทศสามารถเข้ามาจัดการเรียนการสอนในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีความสำคัญในอนาคตและยังเป็นการเปิดโอกาสให้เยาวชนไทยได้มีโอกาสเข้าศึกษาในสถานศึกษาที่มีศักยภาพสูงอันจะนำไปสู่การยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศให้ทัดเทียมกับนานาชาติ รวมทั้งเป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการดำเนินการปฏิรูปประเทศทั้งในด้านการศึกษาและด้านเศรษฐกิจ

เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๑๔๒ ง วันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๐ หน้า ๑๕

คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๘/๒๕๖๐ เรื่อง มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

เพื่อให้การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และกระบวนการในการร่วมลงทุนโดยคำนึงถึงหลักการความเป็นหุ้นส่วนระหว่างรัฐกับเอกชน หลักการเปิดเผย โปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีมาตรการป้องกันการทุจริตทุกขั้นตอน

เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๑๔๒ ง วันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๐ หน้า ๑๘

คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๙/๒๕๖๐ เรื่อง การส่งเสริมการจัดการศึกษาโดยสถาบันอุดมศึกษาที่มีศักยภาพสูงจากต่างประเทศ

กำหนดให้มีคณะกรรมการพัฒนาการจัดการศึกษาโดยสถาบันอุดมศึกษาที่มีศักยภาพสูงจากต่างประเทศ เรียกโดยย่อว่า “คพอต.” เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ รูปแบบ วิธีการ และเงื่อนไขในการดำเนินการจัดการศึกษา

เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๑๔๒ ง วันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๐ หน้า ๒๐

วัดเบญจมบพิตร

วัดราชบพิธ

บพิตร-บพิธ

บพิตร-บพิธ คำที่ออกเสียงว่า **(บอ-พิด)** มี ๒ คำ

บพิตร เป็นคำนาม หมายถึง พระมหากษัตริย์ คำที่เรารู้จักดี เช่น มหา**บพิตร**, พระราช**บพิตร** เป็นคำเรียกขานที่พระสงฆ์ใช้กับพระมหากษัตริย์, วัดเบญจม**บพิตร** แปลว่า วัดของพระเจ้าแผ่นดินรัชกาลที่ ๕

ส่วนคำว่า ***บพิธ*** เป็นคำกริยา แปลว่า แต่ง หรือ สร้าง คำที่เรารู้จักดี เช่น วัด**ราชบพิธ** แปลว่า วัดที่พระมหากษัตริย์ทรงสร้างขึ้น

ที่มา : คัดลอกจากหนังสือ รู้ รัก ภาษาไทย เล่ม ๑ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน

เรียงเรียงข้อมูลจากเอกสาร
"มาตรการรองรับสังคมผู้สูงอายุแบบบูรณาการ"
ของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง
โดย อุษยาทร ชะระภิญโญ
สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สถานการณ์ของสังคมผู้สูงอายุและผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจไทย

ประเทศไทยเริ่มก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) ตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ ในปี ๒๕๕๘[๑] พบว่าประเทศไทยมีประชากรผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ ๖๐ ปีขึ้นไป จำนวน ๑๐.๓ ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๖ ของจำนวนประชากรทั้งประเทศ ซึ่งเป็นจำนวนที่เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยสาเหตุหลักของการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างประชากรคือ อัตราการเกิด (Birth rate) ที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง และอัตราการเจริญพันธุ์ (Total fertility rate) ที่อยู่ต่ำกว่าระดับทดแทน ในขณะที่อัตราการเสียชีวิต (Mortality rate) ลดลง ซึ่งเกิดจากการพัฒนาทางด้านสาธารณสุขทำให้จำนวนและสัดส่วนประชากรสูงอายุของไทยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และคาดว่าประเทศไทยจะเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged society) ในปี ๒๕๖๘ และจะเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มที่ (Super-aged society) ในปี ๒๕๗๘ ซึ่งถือว่าเป็นการเปลี่ยนระดับที่รวดเร็วมากเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ[๒]

ในช่วงที่ผ่านมารัฐบาลหลายประเทศทั่วโลกรวมไปถึงรัฐบาลไทยได้ดำเนินการหาแนวทางและมาตรการเพื่อรองรับสถานการณ์ผู้สูงอายุที่จะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด เนื่องจากสังคมที่มีผู้สูงอายุเป็นจำนวนมากส่งผลลบต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เพราะมีกำลังแรงงานซึ่งเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญในระบบเศรษฐกิจลดลง คนวัยทำงานต้องแบกรับภาระการเลี้ยงดูผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้น เพราะการใช้จ่ายต่าง ๆ ในครัวเรือนขึ้นอยู่กับรายได้ของบุคคลเป็นหลัก เมื่อต้องรับภาระในการเลี้ยงดูผู้สูงอายุมากขึ้นจึงส่งผลให้การบริโภคโดยรวมลดลง เช่น การรับประทานอาหารนอกบ้าน การซื้อเสื้อผ้าและรองเท้าตามสมัยนิยม ในขณะที่ค่าใช้จ่ายภายในบ้านและรายจ่ายเกี่ยวกับสุขภาพและการรักษาพยาบาลมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และในระยะยาวสังคมผู้สูงอายุจะมีภาวะการออมและการลงทุนลดลง เนื่องจากผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้จะต้องใช้จ่ายจากเงินออมซึ่งอาจไม่เพียงพอแก่การดำรงชีพ และสิ่งที่น่ากังวลที่สุดคือ ปัญหาผู้สูงอายุส่งผลกระทบโดยตรงต่อรายรับและรายจ่ายของรัฐบาล เนื่องจากมีฐานภาษีที่แคบลง รัฐบาลจึงมีรายรับลดลง ในขณะที่ภาครัฐต้องใช้จ่ายมากขึ้นในเรื่องค่าใช้จ่ายทางด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล การเพิ่มสวัสดิการและเงินสงเคราะห์ให้แก่ผู้สูงอายุ ซึ่งรายจ่ายที่เพิ่มขึ้นนี้อาจนำไปสู่การขาดดุลงบประมาณและหนี้สาธารณะที่เพิ่มขึ้น

---

[๑] ข้อมูลจากสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. ๒๕๕๘ จัดทำโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทยและกรมกิจการผู้สูงอายุ

[๒] องค์การสหประชาชาติ (UN) ได้แบ่งระดับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุออกเป็น ๓ ระดับ ได้แก่ (๑) การก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging society) คือสังคมที่มีประชากรอายุ ๖๐ ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ ๑๐ ของประชากรทั้งประเทศ หรือมีประชากรอายุตั้งแต่ ๖๕ ปี มากกว่าร้อยละ ๗ ของประชากรทั้งประเทศ (๒) สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged society) คือสังคมที่มีประชากรอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ๒๐ ของประชากรทั้งประเทศ หรือมีประชากรอายุตั้งแต่ ๖๕ ปี มากกว่าร้อยละ ๑๔ ของประชากรทั้งประเทศ และ (๓) สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มที่ (Super-aged society) คือสังคมที่มีประชากรอายุ ๖๕ ปีขึ้นไปมากกว่า ร้อยละ ๒๐ ของประชากรทั้งประเทศ

นโยบายและมาตรการของประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมาและปัจจุบัน

ด้วยเหตุข้างต้นจึงเป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่ต้องดำเนินการหามาตรการและแนวทางในการช่วยเหลือผู้สูงอายุให้ครอบคลุมในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านรายได้ ด้านการจ้างงานผู้สูงอายุ ด้านสุขภาพ และด้านที่อยู่อาศัย ซึ่งในส่วนของประเทศไทยรัฐบาลได้จัดทำมาตรการและแผนงานในการดูแลผู้สูงอายุครอบคลุมผู้สูงอายุใน ๓ กลุ่ม[๓] คือ กลุ่มผู้สูงอายุติดสังคม กลุ่มผู้สูงอายุติดบ้าน และกลุ่มผู้สูงอายุติดเตียง โดยดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุในปัจจุบัน (Aging society) และเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged society) ในอีกประมาณ ๑๐ ปีข้างหน้า ซึ่งรัฐบาลพยายามที่จะดูแลผู้สูงอายุให้ครอบคลุมทั่วถึงทุกกลุ่มและทุกพื้นที่ตามความเหมาะสม โดยการออกมาตรการและแผนงานต่าง ๆ ในการดูแลผู้สูงอายุแบ่งออกเป็น ๔ ด้านหลัก ๆ ดังนี้

๑. **ด้านหลักประกันรายได้** มีการดำเนินการ ได้แก่ (๑) **การจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ** โดยจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นรายเดือนตามช่วงอายุคือ ๖๐๐ บาท (อายุ ๖๐-๖๙ ปี) ๗๐๐ บาท (อายุ ๗๐-๗๙ ปี) ๘๐๐ บาท (อายุ ๘๐-๘๙ ปี) และ ๑,๐๐๐ บาท (อายุ ๙๐ ปีขึ้นไป) แต่ก็ยังไม่เพียงพอสำหรับผู้สูงอายุที่มีความยากจนที่อาศัยเบี้ยยังชีพเพียงอย่างเดียวในการดำรงชีพ (๒) **การออมเพื่อการชราภาพ** เพื่อให้ประชาชนวัยแรงงานทั้งในและนอกระบบได้มีรายได้หลังจากเกษียณอายุทั้งในรูปแบบของการจ่ายบำเหน็จบำนาญ และการจัดตั้งกองทุนการออมเพื่อการชราภาพเป็นช่องทางการออมเงินระยะยาวเพื่อนำไปใช้จ่ายในยามเกษียณให้เหมาะสมกับประชาชนวัยแรงงานในแต่ละกลุ่ม เช่น กองทุนประกันสังคม กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (Provident Fund) กองทุนการออมแห่งชาติ (National Savings Fund) กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (Retirement Mutual Fund) (๓) **มาตรการบูรณาการระบบบำเหน็จบำนาญ** โดยการจัดตั้งกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ ซึ่งเป็นกองทุนสำรองเลี้ยงชีพภาคบังคับสำหรับแรงงานในระบบที่มีอายุตั้งแต่ ๑๕-๖๐ ปี (๔) **มาตรการทางภาษีเพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุด้านรายได้** เช่น การยกเว้นเงินได้ไม่ต้องนำมาคำนวณเพื่อจ่ายภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จำนวน ๑.๙ แสนบาท สำหรับผู้ที่มีอายุ ๖๕ ปีขึ้นไป การยกเว้นเงินได้สำหรับดอกเบี้ยเงินฝากประจำ ๑ ปี สำหรับผู้ที่มีอายุ ๕๕ ปีขึ้นไป (๕) **มาตรการทางการเงินเพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุด้านรายได้** เช่น เงินฝากประชารัฐและสินเชื่อประชารัฐเพื่อผู้สูงวัย สำหรับประชาชนทั่วไปที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป โดยจะได้อัตราดอกเบี้ยบวกเพิ่มร้อยละ ๑๐๐ จากอัตราดอกเบี้ยเงินฝากเผื่อเรียกปกติ การปรับโครงสร้างหนี้สำหรับลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ให้สินเชื่อจากการแปลงที่อยู่อาศัยเป็นรายได้ของผู้สูงอายุ (Reverse Mortgage)

๒. **ด้านที่อยู่อาศัย** รัฐบาลได้ดำเนินการช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยให้แก่ผู้สูงอายุในกลุ่มติดสังคม ติดบ้าน และติดเตียง ดังนี้ (๑) **การซ่อมแซมที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ** ในวงเงิน ๒๐,๐๐๐ บาทต่อหลัง แต่ยังคงมีความล่าช้าในการดำเนินการซึ่งเกิดจากขั้นตอนของการเบิกจ่ายงบประมาณ (๒) **มาตรการทางการเงินเพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุด้านที่อยู่อาศัย** เช่น สินเชื่อเคหะลูกกตัญญูสำหรับผู้ที่เลี้ยงดูบิดามารดาทั้งของตนเองและคู่สมรส โดยคิดอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าลูกค้าทั่วไป และโครงการบ้านกตัญญูเลี้ยงดูบุพการีสำหรับประชาชนทั่วไปที่ต้องการมีที่อยู่อาศัยเพื่อเลี้ยงดูบิดามารดาและอยู่อาศัยร่วมกันเป็นครอบครัว (๓) **โครงการบ้านสบายเพื่อตายาย** เพื่อช่วยเหลือกลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย โดยทำการปรับปรุง ซ่อมแซม หรือจัดทำที่อยู่อาศัย รวมทั้งการปรับสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัยให้เหมาะสม (๔) **สถานสงเคราะห์คนชรา** โดยปัจจุบันรัฐบาลได้ให้สิทธิประโยชน์ในกรณีการบริจาคเงินให้แก่สถานพักฟื้นคนชราด้วย เช่น การหักลดหย่อนภาษี และ (๕) **โครงการศูนย์ที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุแบบครบวงจร (Senior Complex)** โดยสนับสนุนการสร้างที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุบนที่ราชพัสดุ ได้แก่ จังหวัดชลบุรี นครนายก เชียงราย และเชียงใหม่ และบนพื้นที่อื่น ๆ เพื่อสร้างที่พักอาศัยที่มีความเหมาะสม มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ และมีความปลอดภัย

---

[๓] รัฐบาลได้จำแนกผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ ๖๐ ปีขึ้นไป ออกเป็น ๓ กลุ่ม ดังนี้ (๑) ผู้สูงอายุ**ติดสังคม** หมายถึงผู้สูงอายุที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ดำเนินชีวิตในสังคมได้โดยอิสระ และมักเข้าร่วมกิจกรรมในสังคม (๒) ผู้สูงอายุ**ติดบ้าน** หมายถึงผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตนเองได้หรือต้องการความช่วยเหลือบางส่วน มีความจำกัดในการดำเนินชีวิตในสังคม และเป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคเรื้อรังที่ควบคุมไม่ได้หรือมีภาวะแทรกซ้อนและมีกลุ่มอาการสำคัญของผู้สูงอายุที่มีผลต่อการไปมาได้โดยอิสระ และ (๓) ผู้สูงอายุ**ติดเตียง** หมายถึงผู้สูงอายุที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวันได้ ต้องการความช่วยเหลือในการเคลื่อนย้าย/ทำกิจวัตรพื้นฐานประจำวันอื่น และเป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคเรื้อรังหลายโรคและมีภาวะแทรกซ้อน

ซึ่งจะแบ่งพื้นที่เป็นพื้นที่พักอาศัย พื้นที่รักษาพยาบาล และพื้นที่ดูแลผู้สูงอายุระยะสุดท้าย โดยมีเป้าหมายสร้างที่พักอาศัยรองรับผู้สูงอายุจำนวนหนึ่งภายในปี ๒๕๖๕

๓. **ด้านสุขภาพ** เช่น (๑) **หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ** เป็นระบบการประกันสุขภาพของคนไทยตามพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยจัดให้มีกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสนับสนุน และส่งเสริมการจัดบริการสาธารณสุข ซึ่งระบบนี้ครอบคลุมประชาชนคนไทยทุกคนรวมถึงผู้สูงอายุทุกกลุ่มให้ได้รับการดูแลด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาลในระดับพื้นฐาน (๒) **ระบบการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง**[๔] ซึ่งเน้นกลุ่มผู้สูงอายุติดเตียงและติดบ้าน โดยได้มีการดำเนินการอบรมนักบริบาล (Care Giver) และผู้จัดการการดูแลผู้สูงอายุ (Care Manager) เพื่อพัฒนาระบบบริการสุขภาพให้ผู้สูงอายุทุกคนเข้าถึง (๓) **การให้บริการสาธารณสุขตั้งแต่ระดับชุมชนถึงระดับโรงพยาบาลขนาดใหญ่** โดยมีบริการตรวจสุขภาพในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายแก่ผู้สูงอายุในชุมชน การให้บริการรถเข็นแก่ผู้สูงอายุที่พิการ ไม้เท้า แว่นตา ฟันเทียม และการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพจิตที่ดี และ (๔) **มาตรการทางภาษี** โดยให้หักลดหย่อนภาษีสำหรับค่าเบี้ยประกันสุขภาพ

๔. **ด้านการประกอบอาชีพ** จะมุ่งเน้นให้การช่วยเหลือกลุ่มผู้สูงอายุติดสังคมเป็นหลัก เนื่องจากเป็นกลุ่มที่ยังช่วยเหลือตนเองและสามารถประกอบอาชีพได้ โดยในแต่ละด้านได้มีการร่วมมือกันของทุกภาคส่วนในสังคมจัดทำแผนและกำหนดมาตรการ เช่น (๑) **แผนกลยุทธ์ด้านการทำงานของผู้สูงอายุ ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔)** โดยการให้สินเชื่อเพื่อการประกอบอาชีพ (กองทุนผู้สูงอายุ) ซึ่งไม่มีดอกเบี้ย การปฏิรูปสิทธิประโยชน์ประกันสังคมกรณีชราภาพให้เอื้อต่อการจ้างงานต่อหลังอายุ ๕๕ ปี การส่งเสริมการจ้างงานให้แก่ผู้สูงอายุในอาชีพที่เหมาะสม (๒) **แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๖๔)** ซึ่งเป็นการส่งเสริมการจ้างผู้สูงอายุให้มีงานทำ การฝึกอาชีพผู้สูงอายุให้ได้มาถ่ายทอดคลังปัญญา การรวมกลุ่มจัดตลาดนัดภูมิปัญญาผู้สูงอายุ และการจัดตั้งกองทุนให้ผู้สูงอายุกู้เงินเพื่อการประกอบอาชีพ (๓) **มาตรการรองรับสังคมผู้สูงอายุด้านการจ้างงานผู้สูงอายุ** เป็นการให้นายจ้างนำรายจ่ายประเภทเงินเดือนและค่าจ้างบุคลากรผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ ๖๐ ปีขึ้นไปมาหักค่าใช้จ่ายได้ ๒ เท่า สำหรับในกรณีอัตราค่าจ้างไม่เกิน ๑๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน

นอกจากนี้ รัฐบาลยังได้กำหนดมาตรการเกี่ยวกับผู้สูงอายุเพิ่มเติม ได้แก่ (๑) **มาตรการให้เงินช่วยเหลือเพื่อการยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย** เพื่อดูแลผู้สูงอายุให้มีความมั่นคงทางรายได้และมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างน้อยในระดับขั้นพื้นฐาน โดยใช้กองทุนผู้สูงอายุที่ได้จัดตั้งตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ เป็นค่าใช้จ่าย เช่น การให้เงินช่วยเหลือเพื่อการยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย การสละสิทธิ์การรับเบี้ยยังชีพโดยสมัครใจและนำเงินที่ได้มาบริจาคเข้ากองทุนผู้สูงอายุ การดำเนินการซ่อมแซม ปรับปรุง และสร้างที่อยู่อาศัยให้แก่ผู้สูงอายุ การปรับปรุงการบริการทางสังคมและสาธารณสุข (๒) **มาตรการภาษีเพื่อสนับสนุนการมีบุตร** เพื่อเพิ่มอัตราการเกิดของประชากรภายในประเทศ ส่งผลให้มีกำลังแรงงานในระบบเศรษฐกิจมากขึ้นในอนาคต โดยจะเน้นกลุ่มเป้าหมายคือผู้ที่มีรายได้และเป็นผู้ที่อยู่ในระบบภาษี เนื่องจากเป็นผู้ที่มีศักยภาพในการเลี้ยงดูบุตรให้เติบโตอย่างมีคุณภาพได้ (๓) **การขยายโอกาสในการทำงานของแรงงานสูงอายุนอกระบบเข้าสู่วิสาหกิจชุมชน** เพื่อพัฒนาศักยภาพและเชื่อมโยงศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (๔) **การขยายอายุการทำงานของแรงงานในสถานประกอบการจากอายุ ๕๕ ปี เป็น ๖๐ ปี** โดยกำหนดมาตรการสร้างแรงจูงใจด้านภาษีหรือสิทธิประโยชน์อื่น ๆ เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายให้ภาคเอกชน และออกแบบลักษณะการจ้างงานและปรับเงื่อนไขการทำงานในสถานประกอบการให้เหมาะสม และ (๕) **การสร้างหลักประกันรายได้ยามสูงวัย** โดยมุ่งเน้นการรณรงค์แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างหลักประกันรายได้ยามสูงวัยด้วยการออมรูปแบบต่าง ๆ

[๔] ผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง หมายถึงผู้สูงอายุที่อยู่ในกลุ่มเจ็บป่วยเรื้อรังที่อาจมีความพิการและจำกัดความสามารถในการทำกิจวัตรประจำวันด้วยตนเอง หรือต้องมีอุปกรณ์ทางการแพทย์ติดตัว ซึ่งจำเป็นต้องมีผู้ดูแลช่วยเหลือในการทำกิจวัตรประจำวัน ต้องได้รับการดูแลต่อเนื่องระยะยาว

นโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุในประเทศญี่ปุ่น

รัฐบาลของประเทศที่เพิ่งก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุได้ไม่นานนัก อาจพิจารณานำมาตรการที่ดีและแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่ประสบผลสำเร็จของประเทศที่พัฒนาแล้วมาเป็นแบบอย่างเพื่อรองรับปัญหาสังคมผู้สูงอายุให้ประเทศสามารถเจริญเติบโตและพัฒนาต่อไปได้ และหากกล่าวถึงสังคมผู้สูงอายุประเทศที่คนส่วนใหญ่จะนึกถึงเป็นอันดับต้น ๆ คือ ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่า ประเทศญี่ปุ่นมีสัดส่วนผู้สูงอายุมากที่สุดในโลก ปัจจุบันมีประชากรทั้งสิ้น ๑๒๗ ล้านคน โดยมีผู้สูงวัยที่อายุ ๖๕ ปีขึ้นไปถึง ๓๓ ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ ๒๖ ของจำนวนประชากรทั้งหมด ประเทศญี่ปุ่นได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุมานานกว่า ๔๐ ปี และมีจุดเด่นที่น่าจับตามองคือ รัฐบาลญี่ปุ่นสามารถบริหารจัดการสังคมผู้สูงอายุได้เป็นอย่างดี และเป็นต้นแบบให้ประเทศอื่น ๆ นำมาปรับใช้ได้ในหลาย ๆ มิติ ดังนี้

มิติหลักประกันรายได้ ประกอบด้วย (๑) **ระบบบำนาญ** ระบบบำนาญของประเทศญี่ปุ่นแบ่งออกเป็น ๓ ชั้น ชั้นที่ ๑ คือ ระบบบำนาญแห่งชาติ (National Pension System) ซึ่งเป็นบำนาญขั้นพื้นฐานที่ครอบคลุมประชาชนทุกคนในช่วงวัยทำงาน ในรูปแบบ Pay-As-You-Go[๕] ชั้นที่ ๒ เป็นระบบบำนาญอิงอาชีพที่เรียกว่า แผนบำนาญลูกจ้าง (Employees' Pension Scheme) ซึ่งเพิ่มเติมจากบำนาญขั้นพื้นฐานที่ครอบคลุมลูกจ้างทั้งภาครัฐและเอกชน และชั้นที่ ๓ คือ ระบบบำนาญแบบสมัครใจ สำหรับลูกจ้างและบุคคลทั่วไป (๒) **ระบบการช่วยเหลือสาธารณะ (Public Assistance System)** เพื่อเป็นการประกันมาตรฐานการดำรงชีพขั้นต่ำ โดยรัฐจะช่วยเหลือผู้ที่ประสบปัญหาการดำรงชีวิตตามระดับความจำเป็น เช่น ค่าใช้จ่ายดำรงชีพ การศึกษา ที่อยู่อาศัย การรักษาทางการแพทย์ และ (๓) **สินเชื่ออสังหาริมทรัพย์แบบย้อนกลับเพื่อรายได้สำหรับผู้สูงอายุ (Reverse Mortgage: RM)** เพื่อช่วยให้ผู้สูงอายุที่เป็นเจ้าของอสังหาริมทรัพย์แต่มีรายได้จำกัดได้มีรายได้ไว้ใช้จ่ายยามชราภาพโดยใช้อสังหาริมทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกัน

มิติการจ้างงานผู้สูงอายุ รัฐบาลญี่ปุ่นมีมาตรการส่งเสริมการจ้างแรงงานผู้สูงอายุ โดยมีมาตรการที่สำคัญ เช่น (๑) **การขยายอายุเกษียณสำหรับระบบบำนาญ** ทั้งระบบบำนาญพื้นฐานและแผนบำนาญลูกจ้าง (๒) **การออกกฎหมายว่าด้วยความมั่นคงในการจ้างงานผู้สูงอายุ** เพื่อกำกับให้นายจ้างกำหนดอายุเกษียณที่ไม่ต่ำกว่า ๖๐ ปี ให้นายจ้างช่วยเหลือผู้สูงอายุสมัครงานใหม่กรณีเลิกจ้าง และ (๓) **การออกมาตรการสนับสนุนการจ้างงานผู้สูงอายุ** โดยจัดให้มีเครือข่ายการจ้างงานผู้สูงอายุและให้เงินอุดหนุนนายจ้างที่มีการจ้างงานผู้สูงอายุ

มิติสุขภาพ ประกอบด้วย (๑) **ระบบประกันสุขภาพ (Health Care Insurance System)** ที่ครอบคลุมประชากรทุกคน แบ่งออกเป็น ๓ ระบบหลัก ได้แก่ ระบบประกันสุขภาพแห่งชาติ ระบบประกันสุขภาพของลูกจ้าง และระบบประกันสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ ๗๕ ปีขึ้นไป และ (๒) **ระบบประกันการดูแลระยะยาว (Long-Term Care Insurance System)** โดยได้ประกาศเป็นกฎหมายการประกันการดูแลระยะยาว เนื่องจากรัฐบาลญี่ปุ่นให้ความสำคัญแก่การดูแลผู้สูงอายุที่บ้านในระยะยาว ผู้ประกันตนที่เป็นผู้สูงอายุหรือผู้ที่มีความจำเป็นในการรักษาหรือดูแลสุขภาพที่ต้องการการดูแลระยะยาวจะได้รับการบริการที่ครอบคลุมถึงด้านการแพทย์ทั้งในบ้านและศูนย์การบริการ เช่น อาบน้ำ ให้รับประทานอาหาร กายภาพบำบัด และสันทนาการ

---

[๕] ระบบการเงินบำนาญแบบได้มาจ่ายไป (Unfunded Scheme หรือ Pay-As-You-Go) เป็นระบบการเงินที่ใช้กันมากในโครงการประกันสังคมของประเทศที่พัฒนาแล้ว มีลักษณะเป็นการจ่ายประโยชน์ทดแทนจากเงินสมทบของแต่ละปี โดยไม่จำเป็นต้องสะสมเงินสำรอง และเป็นระบบการเงินที่รัฐบาลส่วนใหญ่สนใจเพราะสามารถหลีกเลี่ยงการเก็บเงินสมทบในอัตราสูงในระยะเริ่มต้นโครงการบำนาญ โดยเป็นสัญญาระหว่างคนในช่วงอายุต่างกัน (Intergeneration Contract) ระหว่างหนุ่มสาววัยแรงงานกับคนสูงอายุ กล่าวคือ คนรุ่นหนุ่มสาวมีพันธะจ่ายเงินสมทบเพื่อจ่ายประโยชน์ทดแทนตามความจำเป็นแก่คนที่เกษียณในปัจจุบัน ซึ่งพันธะดังกล่าวกระทำได้ง่ายเมื่อยังมีผู้รับบำนาญจำนวนน้อย แต่อาจมีปัญหาในการเก็บเงินสมทบหากมีผู้เกษียณและเกิดสิทธิรับบำนาญเต็มจำนวนหรือเกือบทุกคนในปีนั้น หรือเมื่อมีจำนวนผู้รับบำนาญเพิ่มขึ้นเร็วกว่าการเพิ่มจำนวนคนวัยแรงงาน เมื่อเหตุการณ์ทำนองนี้เกิดขึ้น กลุ่มคนวัยแรงงานจะต้องส่งเงินสมทบเพิ่มมากขึ้น ๆ เพื่อให้เพียงพอแก่การจ่ายบำนาญ ประเทศที่ใช้ระบบการเงินแบบ PAYGO เช่น ประเทศในกลุ่ม OECD สหรัฐอเมริกา อิตาลี ญี่ปุ่น เยอรมัน

มิติที่พักอาศัย รัฐบาลญี่ปุ่นให้ความสำคัญแก่การสนับสนุนให้ผู้สูงอายุอาศัยอยู่ร่วมกับครอบครัวของตนเอง โดยมีหลายโครงการ เช่น โครงการบ้านเช่าสำหรับผู้สูงอายุของรัฐบาลท้องถิ่น และปัจจุบันมีแผนช่วยเหลือขยายหรือต่อเติมเพื่อให้ครอบครัวได้มาอยู่รวมกันด้วย โครงการมีระยะเวลาตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๙-๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๓ และรัฐบาลญี่ปุ่นยังได้ดำเนินโครงการที่พักอาศัยให้เช่าสำหรับผู้สูงอายุที่เกษียณหรือพิการ ในกรณีที่ไม่มีครอบครัว นอกจากนี้ยังมีศูนย์บริการดูแลที่มีที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุอีกด้วย เช่น สถานบริบาล ศูนย์บริการการดูแลผู้สูงอายุอย่างบูรณาการ

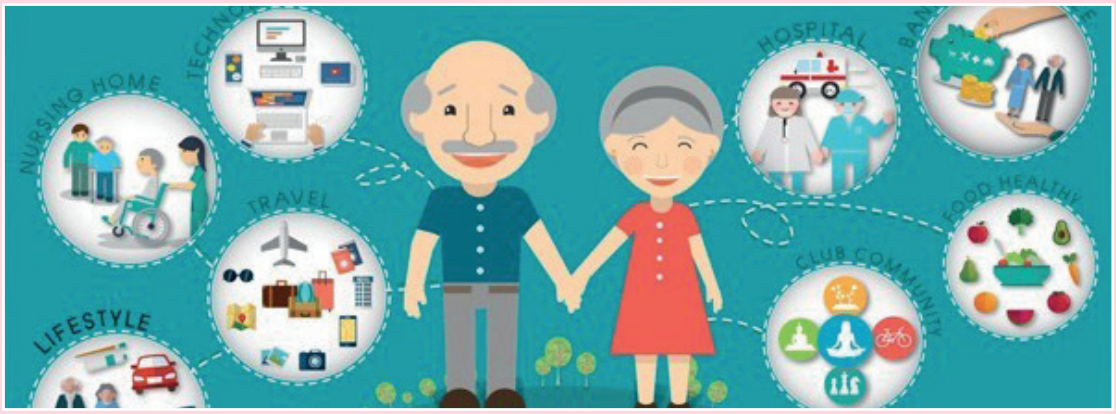

หากพิจารณาจากการดำเนินการและการเตรียมความพร้อมของประเทศไทยทั้งหมดจะเห็นว่า แผน/มาตรการ/โครงการต่าง ๆ ส่วนมากมีลักษณะคล้ายคลึงกับโครงการที่ประเทศญี่ปุ่นดำเนินการ และเป็นมาตรการในลักษณะการให้การช่วยเหลือเป็นจำนวนมาก ซึ่งอาจกระทบต่องบประมาณในระยะยาว ฉะนั้น การเตรียมการเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) ในอีกไม่ถึง ๑๐ ปีข้างหน้า รัฐบาลจึงควรดำเนินมาตรการลดภาระของรัฐบาลในการดูแลผู้สูงอายุ เพื่อที่จะได้นำงบประมาณในส่วนค่าใช้จ่ายทางด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล การเพิ่มสวัสดิการ และเงินสงเคราะห์ให้แก่ผู้สูงอายุ ไปพัฒนาประเทศในส่วนอื่น ๆ ได้ เช่น การลงทุนเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ การพัฒนาระบบการศึกษา การส่งเสริมทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จึงมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการ ดังนี้ (๑) **มุ่งเน้นสนับสนุนการออม** โดยออกมาตรการส่งเสริมให้ประชาชนที่ไม่ได้อยู่ในระบบบำเหน็จบำนาญสมัครเข้ากองทุนการออมแห่งชาติเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ประชาชนได้มีเงินเพื่อนำไปใช้จ่ายสำหรับการดำรงชีพในยามชราภาพ ช่วยแบ่งเบาภาระของกลุ่มคนวัยทำงานในการรับภาระดูแลผู้สูงอายุ และ (๒) **ส่งเสริมให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับภาระดูแลผู้สูงอายุซึ่งเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล** เนื่องจากการขับเคลื่อนประเทศในด้านต่าง ๆ ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยกลไกหนึ่งที่มีศักยภาพและมีความสำคัญในการพัฒนาประเทศไม่น้อยไปกว่าหน่วยงานภาครัฐคือภาคเอกชน ดังนั้นในช่วงที่ประเทศไทยอยู่ระหว่างเริ่มขับเคลื่อนประเทศโดยใช้โมเดล Thailand 4.0 และได้กำหนดกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายเพื่อการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศ รัฐบาลจึงควรมีมาตรการส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการดูแลผู้สูงอายุ เช่น การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีเพื่อส่งเสริมให้เอกชนจัดตั้งศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ รวมทั้งส่งเสริมให้ภาคเอกชนได้ริเริ่มวิจัยหรือคิดค้นสิ่งประดิษฐ์ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุเพื่อนำไปต่อยอดพัฒนาในเชิงพาณิชย์และสร้างเป็นอุตสาหกรรมต่อไปในอนาคต โดยอาจสนับสนุนให้กลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) เป็นผู้ผลิต เช่น กระเบื้องปูพื้นสำหรับผู้สูงอายุที่เมื่อหกล้มจะไม่เกิดอันตรายรุนแรงต่อผู้สูงอายุ นาฬิกาข้อมือที่สามารถติดตามตัวผู้สูงอายุได้ ซึ่งอาจจะมีฟังก์ชันการวัดความดันและการวัดอัตราการเต้นของหัวใจควบคู่ไปด้วย หุ่นยนต์ดูแลผู้สูงอายุ ทั้งนี้ สถานการณ์ของประเทศไทยในปัจจุบันแสดงให้เห็นว่ามีการเพิ่มขึ้นของจำนวนและสัดส่วนประชากรสูงอายุอย่างรวดเร็วและสูงกว่าประเทศเพื่อนบ้านมาก หากประเทศไทยสามารถพัฒนาสิ่งประดิษฐ์เพื่อช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุได้ประสบผลสำเร็จ ก็จะสามารถส่งออกสิ่งประดิษฐ์หรือสินค้าเพื่อการดูแลผู้สูงอายุให้แก่ประเทศเพื่อนบ้านที่จะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในอนาคตได้ เพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ประเทศและเป็นการพัฒนาผู้สูงอายุอย่างยั่งยืน

เรียบเรียง: กันย์นี

อุทยานแห่งชาติคลองลาน

จังหวัดกำแพงเพชร

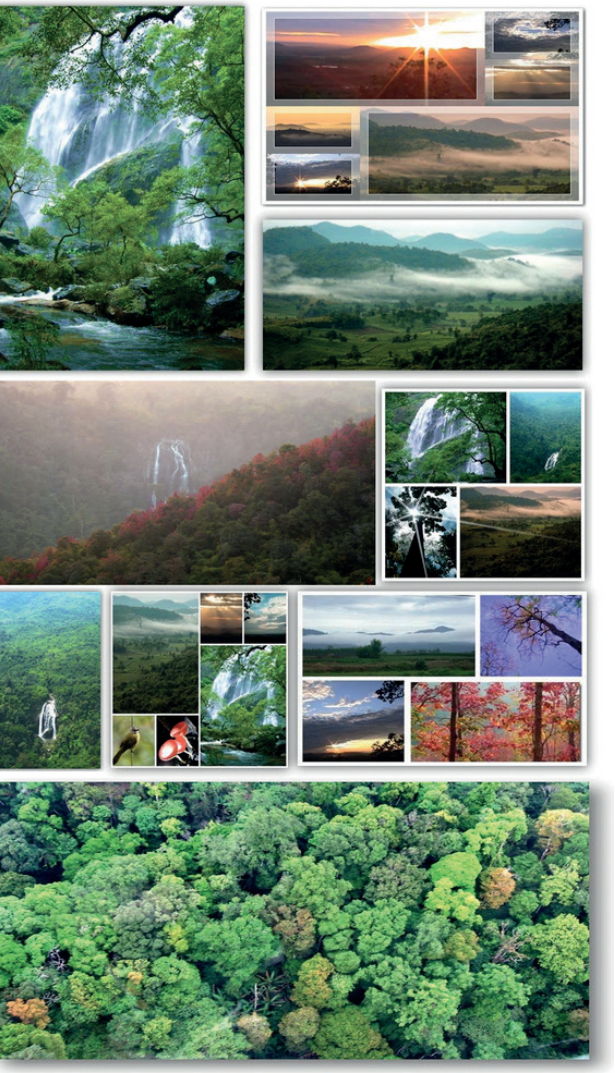

สวัสดีผู้อ่านทุกท่าน ไปไหนไปกันฉบับนี้ ขอเชิญชวนไปสัมผัสความงดงามของผืนป่า ใบไม้หลากสี ชมวิวทิวทัศน์ที่สวยงาม ณ อุทยานแห่งชาติคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งมีลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาสลับซับซ้อน เป็นป่าต้นน้ำลำธาร ต้นกำเนิดของแม่น้ำหลายสาย เช่น คลองขลุง คลองสวนหมาก ไหลลงสู่แม่น้ำปิง

อุทยานแห่งชาติคลองลานห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ ๓๕๘ กิโลเมตร สามารถเดินทางได้โดยรถยนต์ รถโดยสารประจำทาง สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ได้แก่ น้ำตกคลองลาน น้ำตกคลองน้ำไหล น้ำตกเพชรจะขอ คลองสวนหมาก จุดชมวิวเขาหัวช้าง แก่งเกาะร้อย ซึ่งมีพันธุ์ไม้ที่สำคัญ เช่น ตะเคียนทอง ตะเคียนหิน สมพง ยมหอม พะยอม สมอพิเภก และสัตว์ป่านานาชนิดที่สำคัญและหายาก เช่น วัวแดง นากใหญ่ขนเรียบ ชะมดเช็ด เขียดตะปาด อึ่งน้ำเต้า เขียดชะง่อนหิน ซึ่งในช่วงฤดูฝนน้ำตกคลองลานจะมีความสวยงามมาก จึงเป็นอีกแห่งที่ไม่ควรพลาด

ที่มา : http://park.dnp.go.th/visitor/nationparkshow.php?PTA_CODE=1044

ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี : เครื่องมือในการขับเคลื่อนนโยบาย

โดย ปริยนงคราญ จงธรรมคุณ

ในช่วงการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี มักจะได้ยินคำว่า "ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี" อยู่บ่อยครั้ง ไม่ว่าจะเป็นข้อสั่งการจากการประชุมต่าง ๆ ที่นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ข้อสั่งการจากการลงพื้นที่ของนายกรัฐมนตรี ข้อสั่งการในการเปิดงานหรือร่วมงานต่าง ๆ ทั้งของภาครัฐและภาคเอกชน โดยเฉพาะข้อสั่งการในการประชุมคณะรัฐมนตรี ซึ่งนอกจากการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ที่ส่วนราชการเสนอเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรีแล้ว นายกรัฐมนตรีอาจมีข้อสั่งการในประเด็นต่าง ๆ นอกเหนือไปจากเรื่องในระเบียบวาระการประชุมคณะรัฐมนตรีในสัปดาห์นั้น ๆ หรือเป็นข้อสั่งการในเรื่องที่เป็นหลักการหรือเกี่ยวข้องกับส่วนราชการโดยรวมที่ควรรับไปพิจารณาดำเนินการให้เกิดผลโดยเร็ว จึงอาจถือได้ว่าข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีเป็นเครื่องมือในการบริหารราชการแผ่นดินที่มีบทบาทเป็นอย่างมากของรัฐบาลนี้

๑.
วิวัฒนาการของข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี

การบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลชุดต่าง ๆ ที่ผ่านมาจนถึงรัฐบาลปัจจุบัน มีอยู่สองรัฐบาลที่นายกรัฐมนตรีให้ความสำคัญแก่การใช้ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีในการบริหารงาน โดยเห็นได้จากการประชุมคณะรัฐมนตรีของรัฐบาลชุดนั้น ๆ เริ่มต้นในสมัยรัฐบาล พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร[๑] นายกรัฐมนตรี **ซึ่งนายกรัฐมนตรีในฐานะประธานในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีจะสั่งการให้รัฐมนตรีหรือหน่วยงานต่าง ๆ รับเรื่องไปดำเนินการ ซึ่งเรื่องที่นายกรัฐมนตรีสั่งการบางเรื่องเป็นเรื่องสืบเนื่องจากที่คณะรัฐมนตรีได้เคยมีมติไว้ บางเรื่องเป็นการมอบหมายให้รับไปพิจารณาดำเนินการตามนโยบายหรือดำริของนายกรัฐมนตรีที่ริเริ่มใหม่ บางเรื่องเป็นการสั่งการให้รัฐมนตรีหรือหน่วยงานไปตรวจสอบข้อเท็จจริงตามที่ได้รับการร้องเรียน**[๒] ซึ่งสิ่งที่นายกรัฐมนตรีสั่งการในวาระเรื่องที่ประธานแจ้งที่ประชุมนี้เอง คือ ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีในสมัยรัฐบาลชุดดังกล่าว

นอกจากมีการสั่งการ หรือมอบนโยบายสำคัญ และติดตามผลการดำเนินการในวาระเรื่องที่ประธานแจ้งที่ประชุมแล้ว ในบางครั้งนายกรัฐมนตรีได้แนะนำหนังสือที่เป็นความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่การทำงานของคณะรัฐมนตรี เพื่อให้คณะรัฐมนตรีได้พัฒนาวิสัยทัศน์และวิธีการบริหารจัดการไปในแนวทางที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ทั้งนี้ วาระเรื่องที่ประธานแจ้งที่ประชุมในสมัยรัฐบาลชุดนี้โดยเฉลี่ยแล้วใช้เวลาประมาณหนึ่งชั่วโมงครึ่งต่อการประชุมแต่ละครั้ง[๓]

ปัจจุบันรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีให้ความสำคัญอย่างมากกับข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี เห็นได้จากนายกรัฐมนตรีจะมีการแจ้ง สั่งการ ให้ข้อคิดเห็น ตลอดจนมอบนโยบายสำคัญ ๆ ในการประชุมหรือการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ อยู่เสมอ โดยเฉพาะข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีจากการประชุมคณะรัฐมนตรี ซึ่ง**นายกรัฐมนตรีจะสั่งการในการประชุมตั้งแต่วาระเรื่องที่ประธานแจ้งที่ประชุม ซึ่งโดยทั่วไปจะเป็นการสั่งการจากกิจกรรมต่าง ๆ ของนายกรัฐมนตรีในสัปดาห์ที่ผ่านมา เช่น การประชุมต่าง ๆ การตรวจเยี่ยมพื้นที่ การพบปะบุคคลสำคัญ การแนะนำหนังสือหรือบทความที่มีความหลากหลายของเนื้อหาเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับไปพิจารณานำไปปรับใช้หรือประกอบการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องหรืออยู่ในอำนาจหน้าที่ต่อไป รวมทั้งสั่งการกรณีมีเหตุการณ์หรือการเปลี่ยนแปลงทั้งในประเทศและรอบโลกที่อาจจะส่งผลกระทบต่อประเทศไทยเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเตรียมการรองรับสถานการณ์**

นอกจากนี้ ในวาระอื่น ๆ ของการประชุมคณะรัฐมนตรี เช่น วาระการบรรยายสรุปเรื่องต่าง ๆ โดยวีดิทัศน์ วาระเรื่องเพื่อพิจารณา วาระเรื่องเพื่อทราบ วาระข้อสังเกตของรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี[๔] หากมีประเด็นใดที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่น หรือมีความสำคัญที่ควรมีการติดตามหรือควรมอบหมายผู้เกี่ยวข้องที่นอกเหนือไปจากประเด็นที่ส่วนราชการเสนอแล้ว นายกรัฐมนตรีก็อาจมีข้อสั่งการแทรกในระหว่างการประชุมวาระนั้น ๆ ได้เช่นกัน

ช่วงท้ายของการประชุมคณะรัฐมนตรีจะมี**วาระข้อสั่งการเพิ่มเติมของนายกรัฐมนตรี**โดยเฉพาะ การสั่งการในวาระนี้อาจมีเนื้อหาการสั่งการที่สืบเนื่องจากวาระประธานแจ้งที่ประชุม หรือเป็นการสั่งการที่เข้มข้นกว่าวาระเรื่องที่ประธานแจ้งที่ประชุม เนื่องจาก**เป็นการสั่งการและสอบถาม ติดตามความคืบหน้าการดำเนินนโยบายของรัฐบาล การพิจารณาแนวทางเพื่อขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาลให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ รวมทั้งเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินการ** ซึ่งบ่อยครั้งที่นายกรัฐมนตรีสรุปประเด็นที่จะสั่งการตั้งแต่ช่วงต้นของการประชุมมาสั่งการในวาระนี้เพื่อให้เกิดความชัดเจน

วาระเรื่องที่ประธานแจ้งที่ประชุมและวาระข้อสั่งการเพิ่มเติมของนายกรัฐมนตรีในสมัยรัฐบาลชุดนี้รวมกันเฉลี่ยแล้วใช้เวลาประมาณ ๒ ชั่วโมงต่อการประชุมแต่ละครั้ง

---

[๑] ยศในขณะนั้น ซึ่งต่อมาได้มีคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๖/๒๕๕๘ เรื่อง การดำเนินการเพื่อถอด พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ออกจากยศตำรวจ ลงวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๘ โดยมีผลนับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

[๒] สิบพัน วนวิสุทธิ์. (๒๕๕๐). ระบบการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรี (ช่วงปี ๒๕๔๐-กลางปี ๒๕๔๙) เอกสารวิชาการ สถาบันส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี สำนักงาน ก.พ.ร.

[๓] เรื่องเดียวกัน.

[๔] เป็นวาระการประชุมที่เพิ่มขึ้นในสมัยรัฐบาลชุดปัจจุบัน เพื่อให้รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีได้นำเสนอแนวคิดหรือข้อสังเกตที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล หรืออาจเป็นการหารือผู้เกี่ยวข้อง หรือการรายงานความก้าวหน้าในเรื่องที่ได้รับมอบหมาย/ได้รับการสั่งการ

๒.
มติคณะรัฐมนตรีกับข้อสั่งการ

ที่ผ่านมาการสั่งการของนายกรัฐมนตรีในการประชุมคณะรัฐมนตรี "บางเรื่องมีสภาพเป็นมติคณะรัฐมนตรี และหลายเรื่องเป็นเพียงการสั่งการในทางการบริหารเท่านั้น สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจึงได้มีการแยกประเภทเรื่องที่เป็นข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นเรื่องที่ประธานแจ้งที่ประชุมหรือระหว่างการประชุมออกมาเป็นส่วนต่างหาก ไม่ได้มีสภาพเป็นมติคณะรัฐมนตรี"[๕]

จากข้อความนี้จึงต้องมีการทำความเข้าใจความแตกต่างระหว่างข้อสั่งการกับมติคณะรัฐมนตรี รวมทั้งมติคณะรัฐมนตรีและข้อสั่งการว่ามีกี่ประเภท

๒.๑ มติคณะรัฐมนตรี

มติคณะรัฐมนตรี คือ ผลการตัดสินใจร่วมกันของคณะรัฐมนตรีในการบริหารราชการแผ่นดินเรื่องต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และนโยบายของคณะรัฐมนตรี เช่น มติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการอนุมัติร่างกฎหมาย การอนุมัติงบประมาณ การแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการ การกำหนดระเบียบและแบบแผนในการปฏิบัติราชการ **ทั้งนี้ มติคณะรัฐมนตรี ไม่ใช่กฎหมาย และจะขัดต่อกฎหมายไม่ได้ รวมทั้งไม่สามารถอ้างเป็นข้อยกเว้นบทกฎหมาย** (แต่มติคณะรัฐมนตรีบางเรื่องอาจมีผลนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง แก้ไขกฎหมาย หรือออกกฎหมายใหม่ต่อไป)[๖] มติคณะรัฐมนตรีแบ่งได้ ๓ ประเภท ดังนี้

๒.๑.๑ **มติคณะรัฐมนตรีที่เป็นกฎ** ได้แก่ มติคณะรัฐมนตรีที่เป็นระเบียบ ข้อกฎหมาย หรือที่กำหนดเป็นหลักการ แนวปฏิบัติ คำสั่งที่ให้ส่วนราชการ หน่วยงาน ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐถือปฏิบัติ ยกเลิก หรือละเว้นการปฏิบัติร่วมกัน มติคณะรัฐมนตรีกรณีนี้จะมีผลใช้บังคับตลอดไปจนกว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิก

๒.๑.๒ **มติคณะรัฐมนตรีที่มีผลสิ้นสุดลงทันที** ได้แก่ มติคณะรัฐมนตรีเฉพาะเรื่องที่ส่วนราชการเสนอซึ่งผลของมติคณะรัฐมนตรีเรื่องนั้น ๆ มีอันสิ้นผลไปทันทีเมื่อได้มีการดำเนินการใด ๆ ตามมติคณะรัฐมนตรีนั้นแล้ว เช่น การขออนุมัติงบประมาณ การแต่งตั้งบุคคล

๒.๑.๓ **มติคณะรัฐมนตรีที่มีระยะเวลาสิ้นสุด** ได้แก่ มติคณะรัฐมนตรีเฉพาะเรื่องซึ่งมีกำหนดระยะเวลาของการดำเนินการในเรื่องนั้น ๆ ไว้อย่างชัดเจน หรือเป็นมติคณะรัฐมนตรีที่กำหนดเวลาของการใช้บังคับไว้เฉพาะช่วงเวลาใดช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น เมื่อครบกำหนดเวลาก็ถือว่ามติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวมีอันสิ้นผลไป เช่น การดำเนินการตามแผนงาน โครงการ การให้สิทธิพิเศษแก่รัฐวิสาหกิจที่ขายกิจการให้เอกชน

---

[๕] เรื่องเดียวกัน.

[๖] คณะทำงานศึกษามติคณะรัฐมนตรี (๒๕๕๓). เอกสาร ถาม-ตอบ เกี่ยวกับมติคณะรัฐมนตรี (เล่ม ๑). สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.

๒.๒ ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี

ในสมัยรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีได้มีการแบ่งข้อสั่งการเป็น ๖ ด้าน เพื่อให้ง่ายแก่การนำไปปฏิบัติของส่วนราชการหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๒.๒.๑ **ด้านความมั่นคง** เป็นข้อสั่งการเกี่ยวกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความมั่นคง ปลอดภัยของประชาชนและประเทศ โดยจะสั่งการให้หน่วยงานด้านความมั่นคงรับไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

เช่น ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๙ ให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีจัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อตรวจสอบการใช้งานของระบบกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) ทั่วประเทศ โดยมีผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ มีผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่เป็นกรรมการ เช่น กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อทำหน้าที่บูรณาการเชื่อมโยง และตรวจสอบ CCTV ในแต่ละพื้นที่ทั่วประเทศให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งกำหนดจุดที่มีความจำเป็นต้องติดตั้ง CCTV เพิ่มเติม ทั้งนี้ ให้นำเสนอผลการดำเนินการให้รองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ) พิจารณาก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

๒.๒.๒ **ด้านการต่างประเทศ** เป็นข้อสั่งการเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ประเทศไทยมีส่วนเกี่ยวข้องหรืออาจได้รับผลกระทบจากการดำเนินนโยบายของประเทศอื่น ๆ โดยจะสั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเด็นดังกล่าวรับไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

เช่น ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๕๙ ว่า ตามที่ได้มีข้อสั่งการเมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๕๗, ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๘ และ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๘ ให้ทุกส่วนราชการที่จะมีการประชุมเจรจาหรือจัดทำความตกลงระหว่างประเทศมีหลักการตั้งอยู่บนพื้นฐานของการสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจ การลดความหวาดระแวง และการได้รับผลประโยชน์ที่เท่าเทียมกัน รวมทั้งให้ใช้หลักการต่างตอบแทนในการเจรจาโดยยื่นข้อเสนอความร่วมมือระหว่างประเทศที่เป็นรูปธรรม นั้น ให้ทุกส่วนราชการดำเนินการตามข้อสั่งการอย่างเคร่งครัดต่อไปด้วย

ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ว่า เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาความร่วมมือและความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศไทยและประเทศหมู่เกาะแปซิฟิก (Pacific Island Countries) ให้เกิดความยั่งยืนและแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น จึงให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังนี้

(๑) ให้กระทรวงพลังงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำแนวทางการพัฒนาพลังงานชีวภาพ (Bioenergy) และแนวทางตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปส่งเสริมให้ข้อมูล ความรู้ และความเข้าใจแก่ประชาชนของประเทศหมู่เกาะแปซิฟิกเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาประเทศต่อไป

(๒) ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณากำหนดแนวทางและความเป็นไปได้ในการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการประมงไทยเข้าไปประกอบธุรกิจประมง โดยเฉพาะการจับและแปรรูปสัตว์น้ำในประเทศหมู่เกาะแปซิฟิก เช่น สาธารณรัฐวานูอาตู สาธารณรัฐนาอูตู และสาธารณรัฐประชาธิปไตยติมอร์-เลสเต ให้เกิดผลเป็นรูปธรรม รวมทั้งพิจารณาความเป็นไปได้ในการนำผลผลิตจากประเทศหมู่เกาะแปซิฟิกมาแปรรูปและพัฒนาให้เป็นสินค้าส่งออกของประเทศไทยต่อไปด้วย

๒.๒.๓ **ด้านเศรษฐกิจ** เป็นข้อสั่งการที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน การกระจายรายได้ ตลอดจนการบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ โดยจะสั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเด็นดังกล่าวรับไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

เช่น ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ให้ทุกส่วนราชการพิจารณาตามกรอบอำนาจหน้าที่เพื่อกำหนดมาตรการช่วยเหลือประชาชนผู้มีรายได้น้อยกลุ่มต่าง ๆ ที่จะมีการจำแนกตามระดับรายได้ให้ได้รับรายได้เพิ่มขึ้นอย่างทั่วถึง โดยให้กำหนดเป้าหมายการดำเนินการให้ชัดเจน และบูรณาการร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องโดยใช้ข้อมูลการขึ้นทะเบียนผู้มีรายได้น้อยที่เป็นปัจจุบันมาประกอบการพิจารณาดำเนินการให้เหมาะสมถูกต้อง เช่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์อาจดำเนินการเรื่องการจัดหาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย กระทรวงศึกษาธิการอาจดำเนินการเรื่องการส่งเสริมและให้โอกาสทางการศึกษาสำหรับผู้มีรายได้น้อย เป็นต้น เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินนโยบายในภาพรวมของรัฐบาลที่ต้องการให้การช่วยเหลือและยกระดับรายได้ของผู้มีรายได้น้อย ทั้งนี้ ให้ดำเนินการให้ถูกต้อง เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งให้สอดคล้องกับงบประมาณที่มีอยู่ด้วย

เช่น ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๐ ว่า ตามที่รัฐบาลได้มีนโยบายในการดำเนินมาตรการเพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้มีรายได้น้อยทั่วประเทศ นั้น ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณากำหนดมาตรการช่วยเหลือประชาชนผู้มีรายได้น้อยกลุ่มเกษตรกรเพิ่มเติมตามความเหมาะสม โดยให้ใช้ฐานข้อมูลผู้มีรายได้น้อยตามโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐของกระทรวงการคลัง และฐานข้อมูลเกี่ยวกับการช่วยเหลือเกษตรกรผู้มีรายได้น้อยที่ดำเนินการผ่านธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรและธนาคารออมสินมาใช้ประกอบการดำเนินการ ทั้งนี้ การกำหนดมาตรการดังกล่าวให้คำนึงถึงความสำคัญ ความจำเป็นเร่งด่วนของการให้ความช่วยเหลือ และให้ความช่วยเหลือตกถึงมือเกษตรกรได้โดยตรงและเป็นไปอย่างทั่วถึงด้วย

๒.๒.๔ **ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม** เป็นข้อสั่งการที่เกี่ยวกับการออกและ/หรือการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการมีกฎ ระเบียบ มาตรการ ในเรื่องต่าง ๆ โดยจะสั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเด็นดังกล่าวรับไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

เช่น ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๙ ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๘ และ ๑๙ เมษายน ๒๕๕๙ ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเร่งรัดการตรวจพิจารณาและปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เพื่อให้ภาครัฐสามารถนำที่ดินที่เหลือจากการใช้ตามวัตถุประสงค์ของการเวนคืน เช่น พื้นที่สองข้างทางรถไฟไปใช้ประโยชน์อื่นนอกเหนือจากวัตถุประสงค์ของการเวนคืนได้ เพื่อแก้ไขปัญหาทางสังคมหรือเพื่อประโยชน์อื่นของรัฐ นั้น ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีการ่วมกับกระทรวงคมนาคมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งรัดการดำเนินการดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายใน ๓ เดือน

๒.๒.๕ **ด้านสังคม** เป็นข้อสั่งการที่เกี่ยวกับการศึกษา สาธารณสุข แรงงาน คุณภาพชีวิตของประชาชน โดยจะสั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเด็นดังกล่าวรับไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

เช่น ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๖๐ ให้กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุข ศึกษาปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ตามแนวชายแดนที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น เมียนมา ลาว กัมพูชา โดยเฉพาะปัญหาโรคระบาด การจัดบริการด้านสาธารณสุข และการศึกษา การเข้ามาทำงานของแรงงานต่างด้าว และการลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมาย เพื่อพิจารณากำหนดแนวทางและมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวตั้งแต่ต้นทางที่เป็นสาเหตุ

ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ให้กระทรวงแรงงานสำรวจข้อมูลภาวะการว่างงานของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีผู้ที่เพิ่งสำเร็จการศึกษาและเริ่มเข้าสู่ตลาดแรงงานเป็นครั้งแรกเพื่อวิเคราะห์หาสาเหตุของการว่างงาน และกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาการว่างงานที่เหมาะสมต่อไป

๒.๒.๖ **ด้านการบริหารราชการแผ่นดินและอื่น ๆ** เป็นข้อสั่งการที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการแผนงาน/โครงการ การบริหารการคลังและงบประมาณ การบริหารงานภาครัฐ โดยจะสั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเด็นดังกล่าวรับไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

เช่น ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๐ ว่าในการขับเคลื่อนและติดตามการดำเนินงานเรื่องต่าง ๆ ตามนโยบายรัฐบาล ขอให้ส่วนราชการถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดให้เป็นไปตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓/๒๕๖๐ เรื่อง การขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๐ ที่กำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารราชการแผ่นดินตามกรอบการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความปรองดองสามัคคี (ป.ย.ป.) โดยมีคณะกรรมการบริหารราชการแผ่นดินเชิงยุทธศาสตร์ (บยศ.) อยู่ภายใต้คณะกรรมการ ป.ย.ป. มีการจัดระดับความรับผิดชอบในการดำเนินการเพื่อการทำงานที่ประสานเชื่อมโยงกันเป็น ๓ ระดับ คือ ระดับหน่วยงานหรือกลุ่มงานที่เกี่ยวข้อง (กระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง) ระดับกำกับการบริหารราชการ (รองนายกรัฐมนตรี) และระดับบัญชาการ (คณะกรรมการ บยศ.) และให้ปฏิบัติตามกรอบการทำงานของ บยศ. ที่ให้ส่วนราชการเจ้าของเรื่องนำเรื่องที่มีปัญหาในทางปฏิบัติเสนอรองนายกรัฐมนตรีที่รับผิดชอบในเรื่องดังกล่าวพิจารณา โดยอาจใช้กลไกคณะกรรมการและอนุกรรมการที่มีอยู่พิจารณาให้เป็นที่ยุติ เช่น คณะกรรมการขับเคลื่อนและปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน (กขป.) แต่หากยังมีเรื่องใดติดขัด ไม่สามารถแก้ไขปัญหาในระดับหน่วยงานหรือระดับกำกับการบริหารราชการดังกล่าวได้ จึงให้นำเรื่องเสนอคณะกรรมการ บยศ. พิจารณาต่อไป

เมื่อการประชุมคณะรัฐมนตรีในแต่ละสัปดาห์จบลง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจะมีหนังสือแจ้งมติคณะรัฐมนตรีในแต่ละเรื่อง แต่ละวาระการประชุมไปยังผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งเพื่อทราบ เพื่อปฏิบัติตาม เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป และนอกจากหนังสือแจ้งมติคณะรัฐมนตรีแล้ว สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรียังได้มีหนังสือแจ้งข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ด้วยเช่นกัน โดยจะมีข้อความระบุตอนท้ายของหนังสือว่า **"ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีข้างต้นใช้เป็นแนวทางในการบริหารราชการให้เกิดประสิทธิภาพ ดังนั้น ในขั้นตอนการปฏิบัติ หน่วยงานจะต้องดำเนินการโดยยึดถือกฎหมาย ระเบียบ หรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก"** นั่นหมายความว่า**ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี**ไม่นับเป็นมติคณะรัฐมนตรี เนื่องจากหลายเรื่อง**เป็นเพียงการสั่งการจากแนวความคิดหรือนโยบายของนายกรัฐมนตรี (Policy Initiative) เพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ รับไปพิจารณาความเป็นไปได้ในการดำเนินการ** โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องนำไปพิจารณาแนวการปฏิบัติหรือการดำเนินการตามข้อสั่งการนั้น ๆ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ หรือมติคณะรัฐมนตรีก่อนดำเนินการอีกครั้งหนึ่ง จึง**มีความเข้มข้นน้อยกว่ามติคณะรัฐมนตรีที่เป็นนโยบายสาธารณะ (Public Policy)** ซึ่งส่วนราชการ ข้าราชการ หน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องถือปฏิบัติหรือดำเนินการให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีนั้น ๆ

๓.
ข้อสั่งการกับการขับเคลื่อนนโยบาย

นับตั้งแต่การประชุมคณะรัฐมนตรีครั้งแรกในสมัยรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี จนถึงปัจจุบัน (๙ กันยายน ๒๕๕๗-๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๐) มีการประชุมคณะรัฐมนตรีทั้งสิ้น ๑๔๒ ครั้ง และมีข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี ๑๓๗ ครั้ง รวมประมาณ ๑,๑๓๑ ข้อ จึงอาจกล่าวได้ว่านายกรัฐมนตรีให้ความสำคัญแก่การสั่งการและใช้เป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งในการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งที่ผ่านมาส่วนราชการและผู้ที่เกี่ยวข้องก็ได้นำข้อสั่งการด้านต่าง ๆ ไปขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ โดยมีการรายงานความคืบหน้าและผลการดำเนินการต่อนายกรัฐมนตรีตามที่ได้สั่งการไปเป็นระยะ ๆ ทั้งด้วยวาจาและด้วยเอกสารเสนอในการประชุมคณะรัฐมนตรี

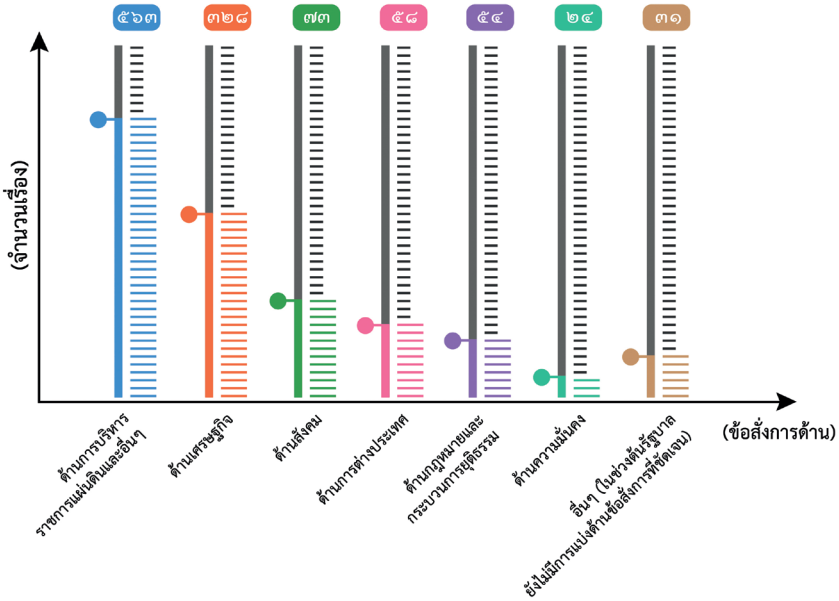

ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการบริหารงานของนายกรัฐมนตรี เนื่องจากในการสั่งการของนายกรัฐมนตรีในวาระต่าง ๆ มีทั้งการสั่งการที่เป็นการ**สั่งการเชิงนโยบาย (Policy Initiative) เพื่อแก้ไขปัญหา**

เช่น ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีในคราวประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๐ ให้กระทรวงแรงงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณากำหนดแนวทางการช่วยเหลือผู้ประกอบการกลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ประกอบกิจการที่ต้องใช้แรงงานในสาขาที่ขาดแคลน ให้สามารถจ้างแรงงานได้อย่างเหมาะสมและคล่องตัวมากยิ่งขึ้น

โดยเป็นการมอบหมายผู้รับผิดชอบดำเนินการตามนโยบายที่นายกรัฐมนตรีสั่งการและ/หรือให้มีการรายงานความคืบหน้าในการดำเนินการกลับมาที่รองนายกรัฐมนตรี หรือนายกรัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรี แล้วแต่กรณี หรือบางครั้งการสั่งการของนายกรัฐมนตรีจะเป็นการ**สั่งการเพื่อติดตาม/เร่งรัดขับเคลื่อนการดำเนินการตามนโยบายรัฐบาล (Policy Monitoring)** ของส่วนราชการต่าง ๆ

เช่น ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐ ว่า ตามที่ได้มีข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๐ ให้ทุกส่วนราชการที่มีความต้องการใช้ยางพารา เช่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงคมนาคม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงกลาโหม กระทรวงสาธารณสุข สำรวจปริมาณความต้องการใช้ยางพาราสำหรับแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์หรือใช้เป็นส่วนผสมต่าง ๆ ภายในหน่วยงานให้ชัดเจน เพื่อจัดทำแผนสำหรับการเสนอขอรับจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อยางพารา ทั้งนี้ ให้เร่งดำเนินการโดยด่วนเพื่อส่งเสริมให้เกิดการใช้ยางพาราภายในประเทศให้มากยิ่งขึ้น นั้น ขอให้ทุกส่วนราชการเร่งรัดการดำเนินการตามข้อสั่งการดังกล่าวให้แล้วเสร็จโดยเร็วและมีการนำยางพาราไปใช้ได้จริงภายในปี ๒๕๖๐

โดยเป็นการสั่งการให้ผู้รับผิดชอบเร่งรัดการดำเนินการตามนโยบายที่นายกรัฐมนตรีสั่งการไปแล้ว และ/หรือคณะรัฐมนตรีได้มีมติในเรื่องนั้น ๆ ไประยะหนึ่งแล้ว แต่ยังไม่มีความคืบหน้าในเรื่องดังกล่าวที่ชัดเจน หรือมีความคืบหน้าแต่ยังไม่ครอบคลุมหรือเพียงพอตามที่นายกรัฐมนตรีสั่งการ

๔.
ความสำเร็จของข้อสั่งการ

สิ่งที่ทำให้ข้อสั่งการมีผลคืบหน้าหรือบรรลุวัตถุประสงค์ในการสั่งการ คือ กลไกการนำข้อสั่งการไปติดตามขับเคลื่อน ขยายผลการดำเนินการ ได้แก่ การติดตามอย่างเป็นทางการของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี และการติดตามโดยคณะกรรมการต่าง ๆ เช่น คณะกรรมการติดตามการปฏิบัติงานตามนโยบายของรัฐบาล (คตน.) คณะกรรมการขับเคลื่อนและปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน (กขป.) เพื่อให้หน่วยงานและผู้ที่ได้รับมอบหมายรายงานความก้าวหน้าตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

ตัวอย่าง

การติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินการตามข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี

ข้อสั่งการ	ความก้าวหน้า
มอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ) ร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาความเป็นไปได้ในการนำแนวทางการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองลาดพร้าวมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินการจัดระเบียบที่อยู่อาศัยให้แก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อยในพื้นที่อื่น ๆ ทั่วประเทศต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดระเบียบที่อยู่อาศัยที่รุกล้ำพื้นที่หรือลำน้ำสาธารณะ (ข้อสั่งการในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐)	โครงการที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองลาดพร้าว นับได้ว่าเป็นโครงการที่มีผลความคืบหน้าในการดำเนินการ นายกรัฐมนตรีจึงให้นำแนวทางดังกล่าวมาประยุกต์ใช้กับการจัดระเบียบที่อยู่อาศัยในพื้นที่อื่นทั่วประเทศ กขป. คณะที่ ๕ (ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรี พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ เป็นประธาน) ได้มีการติดตามความคืบหน้าในการดำเนินการโครงการที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองลาดพร้าวมาโดยตลอด ล่าสุดในการประชุม กขป. คณะที่ ๕ เมื่อวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๐ ที่ประชุมฯ รับทราบความคืบหน้าของการแก้ปัญหารุกล้ำพื้นที่คลองลาดพร้าว ซึ่งกรุงเทพมหานคร กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย และคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้เริ่มดำเนินงานตามโครงการบ้านประชารัฐริมคลอง จัดระเบียบความเป็นอยู่คนในชุมชนที่อาศัยอยู่บริเวณริมคลองลาดพร้าว ร่วมกับธนาคารอาคารสงเคราะห์ (ธอส.) และบริษัท TOT ที่จะช่วยส่งเสริมผู้ได้รับผลกระทบในการขอสินเชื่อซื้อบ้านตามโครงการดังกล่าว เพื่อให้พี่น้องชุมชนริมคลองลาดพร้าวมีที่อยู่อาศัยเป็นของตัวเองอย่างถูกกฎหมาย ซึ่งจะต่อยอดช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับคนในชุมชน และเป็นการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมริมคลองลาดพร้าวให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

ข้อสั่งการ	ความก้าวหน้า
ให้กระทรวงคมนาคมเป็นหน่วยงานหลักร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งพิจารณาแนวทางแก้ไขปัญหาการนำรถยนต์ส่วนบุคคลมาให้บริการรับจ้างขนส่งประชาชนผ่านแอปพลิเคชันให้มีการดำเนินการที่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องทั้งในด้านยานพาหนะและผู้ขับขี่ ทั้งนี้ โดยให้คำนึงถึงการพัฒนาการให้บริการและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับผู้ประกอบการรถยนต์รับจ้างสาธารณะที่มีอยู่ในปัจจุบันด้วย (ข้อสั่งการในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๐)	คตน. (ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรี พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง เป็นประธาน) ได้มีการติดตามในประเด็นดังกล่าว โดยกระทรวงคมนาคมได้ดำเนินการศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหา รวมทั้งได้พัฒนามาตรฐานรถแท็กซี่เพื่อสร้างความเชื่อมั่น มั่นใจ และปลอดภัยผ่านโครงการ TAXI OK โดยดำเนินการติดตั้ง GPS Tracking พร้อมอุปกรณ์แสดงตัวผู้ขับรถ ติดกล้อง CCTV และปุ่มฉุกเฉิน ระบบแจ้งเตือนความเร็ว ป้องกันการปฏิเสธผู้โดยสารและการไม่เปิดมิเตอร์ และ TAXI VIP เพื่อเพิ่มทางเลือกให้แก่ประชาชน โดยได้รายงานที่ประชุม คตน. รับทราบเมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๐
ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ส่งเสริมการปศุสัตว์ให้แก่เกษตรกรตามแนวทางประชารัฐ โดยอาจพิจารณาจัดหาหรือรับบริจาคปศุสัตว์ เช่น โค กระบือ เพื่อนำมาจำหน่ายในราคาถูก ให้ยืม ให้เช่า หรือแจกจ่ายให้เกษตรกรนำไปใช้ประโยชน์ในการเกษตรกรรมเพื่อเสริมสร้างอาชีพและเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรต่อไป (ข้อสั่งการในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐)	สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้จัดทำโครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ตามแนวทางประชารัฐ โดยกำหนดเงื่อนไขการเข้าร่วมโครงการ แผนการช่วยเหลือเกษตรกร และการรับบริจาค และรายงานยอดเงินบริจาคที่จะนำไปใช้ในการจัดหาพันธุ์สัตว์ ซึ่งสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้เสนอคณะรัฐมนตรีทราบเมื่อวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๐

นอกจากการติดตามโดยกลไกอื่น ๆ แล้ว นายกรัฐมนตรียังมีการติดตาม สอบถาม ความคืบหน้า ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการขับเคลื่อนนโยบายของส่วนราชการตลอดช่วงการประชุมคณะรัฐมนตรีอยู่เสมอ ทำให้เมื่อพบว่าการดำเนินนโยบายหรือการสั่งการใดมีปัญหาหรืออุปสรรค หรือไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างทันท่วงที นายกรัฐมนตรีก็จะหารือผู้ที่เกี่ยวข้องในระหว่างการประชุม หรือมอบหมายให้มีการหารือหรือหาข้อยุติในเรื่องดังกล่าวให้ได้ก่อนจะดำเนินการต่อไป รวมทั้งในบางครั้งผู้ที่ได้รับมอบหมายเองอาจจะหยิบยกประเด็นติดขัดที่เกิดจากการนำข้อสั่งการไปดำเนินการมาหารือในที่ประชุมเพื่อให้เกิดความชัดเจนในทางปฏิบัติมากขึ้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการสั่งการ

โดยสรุปข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีเป็นกลไกการบริหารงานของนายกรัฐมนตรีที่ต่างจากมติคณะรัฐมนตรี มักจะใช้ไปในทางริเริ่มนโยบายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปพิจารณาความเป็นไปได้ในการดำเนินการ และการติดตามการดำเนินงาน อย่างไรก็ตาม ข้อสั่งการจะมีประสิทธิภาพและเกิดผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับกลไกและวิธีการติดตาม ตลอดจนการขับเคลื่อนการดำเนินการตามข้อสั่งการเพื่อให้ข้อสั่งการเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างทันการณ์ด้วย

>> การที่กายวาจาประพฤติในทางทุจริต ย่อมนำโทษมาให้ แม้แต่เพียงคำพูด ซึ่งถ้าไม่สำรวมก็อาจจะไม่รู้เลยว่า นำโทษมาให้แล้วแก่ผู้พูด และกับบุคคลอื่นด้วย

>> เรื่องที่เป็นมุสาวาท คือ คำไม่จริง แม้เพียงเล็กน้อย ต้องเป็นผู้เห็นโทษจริง ๆ แล้วก็มีวิริยะที่จะวิรัติ (งดเว้น) ไม่พูดคำที่ไม่จริง แม้เป็นเรื่องที่ท่านอาจจะเห็นว่า ไม่เป็นโทษกับคนอื่น แต่ว่าการเสพคุ้นบ่อย ๆ จะทำให้เป็นผู้คุ้นเคยกับการกล่าวมุสาวาทได้ง่าย และยิ่งเห็นว่า ไม่เป็นโทษเป็นภัย ก็ยิ่งกล่าวไปเรื่อย ๆ บ่อย ๆ เพราะฉะนั้นปกติก็จะเป็นผู้ที่ไม่มีใครเชื่อในคำพูดของท่าน และขอให้คิดถึงความจริงว่า ในเมื่อท่านต้องการสัจจะ คือ ความจริง คนอื่นก็ต้องการด้วยเช่นเดียวกัน

>> ธรรมทั้งหมด เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้อง เมื่อมีปัญญาแล้ว กาย วาจาของเราจะดีขึ้น คนที่เคยพูดคำไม่น่าฟัง แต่พอเข้าใจในความเป็นเพื่อน และคิดถึงว่า คนอื่นก็ไม่อยากได้ยินคำอย่างนี้ จะหยุดแม้ว่ากำลังจะกล่าวคำที่ไม่น่าฟัง นี่คือความเมตตา คือ ความเป็นเพื่อน ทุกกรณี ทุกสถานการณ์เป็นประโยชน์

>> ความเมตตาคือความเป็นมิตร ความเป็นมิตรตรงข้ามกับศัตรู พร้อมที่จะเกื้อกูล นี่คือมิตรจริง ๆ แม้แต่แข่งดีก็ไม่ใช่มิตร ใครก็ตามที่คิดจะแข่งขันกัน หรือแข่งดีกัน ผู้นั้นถึงจะพูดเรื่องเมตตาสักเท่าไร แต่ผู้นั้นไม่เข้าใจเลยว่า ขาดเมตตา ไม่ใช่มิตรจริง ๆ เพราะเหตุว่าเมตตาเป็นเพื่อนแท้ หวังดีด้วยประการทั้งปวง

>> ใครที่มักโกรธในชาตินี้ ให้ทราบว่าชาติก่อน ๆ ก็ต้องมักโกรธ แล้วถ้าชาตินี้ยังมักโกรธอย่างชาตินี้ต่อไปอีก ก็ให้นึกถึงภาพชาติหน้าได้ว่าจะเป็นอย่างไร อยากจะเป็นอย่างนั้นต่อไป หรือว่าอยากเป็นอย่างอื่นที่ไม่ใช่อย่างนี้ ถ้าอยากจะเป็นอย่างอื่น ก็ต้องเริ่มสะสมทางฝ่ายกุศลไว้ตั้งแต่เดี๋ยวนี้

ที่มา : มูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา
http://www.dhammahome.com/
https://www.facebook.com/dhammahomefellowship/